



IX. ÉVFOLYAM
9. SZÁM
ROMA LAP
2001. SZEPTEMBER
ÁRA: 98 FT

TÁMADÁS AMERIKA ELLEN

"Ezt a terrorizmust, mely valamennyi civil társadalom ellen is irányulhat, mélységesen elítéljük, egyben szolidaritásunkról biztosítjuk Önt és az amerikai népet. Valamennyiünk közös érdeke, hogy együttesen lépjünk fel az emberiséget fenyegető terrorizmussal szemben."

*Farkas Flórián
az OCO elnöke*

HOSSZÚ ÚT

LD
„LUNGO DROM”

Helyzetkép az eleki cigány kisebbségi önkormányzat munkájáról

Az Eleki Cigány Kisebbségi Önkormányzat a 2001-es évben is azon munkálkodott, hogy minél több eredményt tudjon felmutatni országos, megyei, illetve helyi szinten. Ezt nagyban elősegíti a helyi önkormányzattal való szoros együttműködés, melynek keretében biztosítottak a cigány kisebbségi önkormányzatnak egy megfelelő épületet és egy főállású irodai alkalmazottat ez év áprilisától. Ezzel párhuzamosan a Budapesti Mediátor Alapítványtól (Hegyesiné Orsós Éva) adományként munkánk hatékonyságának elősegítése érdekében kaptunk egy DATE 8204 típusú számítógépet.

A Roma Start programon belül az eleki, a sarkadi és a gyulai kisebbségi önkormányzatok együttműködésével a Gyulai Munkaügyi Köz-

pont szervezésében nagysikerű állásbörzésre került sor a Munkaügyi Központban 2001. május 25-én. Az Eleki Cigány Kisebbségi Önkormányzat nem csak szponzorálta a rendezvényt, hanem a szervezésben és a program lebonyolításában is tevékenyen részt vett. Közel 140 munkahely volt felajánlva, sokan azonnal szerződéseket kötöttek és néhány nap múlva munkába is álltak.

E program lezajlása után célul tűzte ki a roma önkormányzat, hogy mindent megtegyen a munkanélküliek munkához jutásának támogatása érdekében. Nagyon sok szociálisan rászorult embernek tudunk az irodánkban keresztül munkát keresni, ezzel a megélhetésüket valamelyest biztosítani.

Az idei évben több pályázatot nyújtottunk be, amivel nyertünk is. Szociálisan rászorult gyermekeket vittünk kirándulni, közösségi szakemberek képzésére nyertünk támogatást, roma nyelvtanfolyamot szerveztünk, ezen felül

több programunk áll szervezés alatt. Szervezésünkben 2001. június 30-án roma-rendőr futballmérkőzésre került sor az eleki sportpályán. A nagysikerű rendezvényen több állami tisztségviselő jelent meg. A mérkőzés bevételeit felajánlottuk a rászorult gyermekek beiskolázására. Ennek a rendezvénynek szeretnénk hagyományt teremteni, a jövőben is megtartani a roma-rendőr viszony kiegyensúlyozottá válását. Jelenleg zajlik az ösztöndíjpályázatok beadása az általános, közép illetve főiskolás roma gyermekek számára, tanulmányi eredménytől függően. Részt veszünk egy országos lakásépítési programban a szociálisan rászorult családok számára. Ez a program még szervezés alatt van, jelenleg az önkormányzattal tárgyalunk az együttműködésről. Ez a program az egyik eddigi programunk leghatékonyabb együttműködését várja el országos és helyi szinten is.

Együttműködünk az iskolákkal és az óvodákkal, célunk az, hogy minden gyermek megszerezze az általános iskolai vég bizonyítványt. A kisebbségi Munkaerő-piaci Szakképzést csak úgy lehet hosszú távon elkövetni, ha a hiányzó általános iskola befejezését, tehát a 8. osztály megszerzését biztosítjuk. Nyitottak vagyunk minden olyan kezdeményezésre, együttműködésre, melyben az általunk kipróbált és jól bevált programok, a kisebbség ügyét szolgáló céllal használhatók.

A kisebbség iránt érzett elkötelezettségünk az eddigi munkánk során kialakult kapcsolataink, befektetett szellemi és szakmai értékek hasznosulásában bízva tervezzük jövőnkét. A cigányság felemelkedéséhez, integrációjához, sorsának jobbításához az együttműködésen keresztül vezet az út.

Mága József Elek, C.K.Ö. elnöke

Címlapon: Benesik Urbán felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési

Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Szerkesztőségünk telefonszáma megváltozott!

Új elérhetőségünk:

Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954
e-mail: lungodrom@matavnet

Főszerkesztő: Paksy Éva

Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő: Arabeszk 3 Bt.

Munkatársak: Botosné Köté Lilla,
Bubáné Csapó Ilona, Bujdosó Jánosné,
Lukács Ilona, Pálfi Elvira, Rácz Lajos

Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

REPRO STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég

ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Szerkesztőségünk

a mientől eltérő véleményt is közli.

A leveleket esetenként rövidítve, szerkesztett formában adjuk közre.

LD. gondolkodó

Bizonyára sokan hallották már a következő mondatokat: „ismerd meg önmagad!”, „Légy önmagad!”, „Tudj, hogy ki vagy!” Az önismeretre való törekvésünk, vitathatatlanul az egyik legfontosabb célunk az életben. Miért? Hogy, magunk irányíthassuk az életünket, hogy ne tudjon senki olyan érzéseket és eszméket ránk erőszakolni, amik idegenek főként! Az önismeret vágya benne áll minden emberben.

Van aki segítségére szorul: pszichológushoz fordul, teszteket löli ki, vagy egyszerűen csak megfigyeli lelkének rezdülését. Mindegy, hogy jutunk közelebb önmagunk megismeréséhez. A lényeg, hogy eljussunk! Ebben akar az önök segítségére lenni lapunk új sorozata, az „LD. gondolkodó”, amit egy éven keresztül kísérhetnek figyelemmel. Reméljük, hogy közelebb kerülnek önmagukhoz és emberfarsaikhoz is.

4. Státusszimbólumok

Vajon mi késztet arra egyeseket, hogy ágyukat drága prémekkel borítsák, amikor egy puha gyapjútakaró is éppen úgy megteszi? Miért iratkozik be valaki egy rangos lovasiskolába, amikor oktatóiról köztudott, hogy alig tudják megkülönböztetni a lovat a tehéntől? Miért, költünk a szükségesnél többet a ruhákra, éttermi vacsorákra, hifi-berendezésekre, régiségekre, divatos kacatokra? A társadalmi elismerés iránti szükségletünk hajt: szeretnénk megmutatni, hogy ugyanannyit megengedhetünk magunknak, mint mások. Minden társadalomban jól ismert jelenség a kiemelkedő helyzet eléréséért folytatott harc. Mi ezt a hatást úgy próbáljuk elérni, hogy a lehető legdivatosabb

holmokban járunk. A státus, a rang ismérveit nem könnyű meghatározni, hiszen a legfelső lépcsőfokra való feljutás reményében bármilyen örültségekre képesek az emberek. Ilyen a rejtett „sznobizmus”, amikor például valaki, akkora vagyonnal rendelkezik, hogy akár Mercédész gépkocsit is vásárolhatna magának, mégis boldogabban száguldozik egy ütött-kopott Trabanttal. Számos fiatal kizárólag művészien elrongyolt öltözkömben mutatkozik, s foszlott, lyukas tornacipőben talpal a ranglétra felső fokai felé. Kevés olyan ember akad, akit ne befolyásolna státusának meghatározása és elfogadtatása.

Szánjon rá időt és gondolkodjon el azon, hogy ön milyen mértékben függ a külvilág érték- és előítéleteitől...

Farkas Oszkár

Pokol és Menny kapujában

Zs és Zs-nak

Itt már jártunk.

Nézd a fények ferde síkját! Igen, ez a te szemed megörzött csodálkozása. Sarkáról leemelt ajtók, ablakok. Friss festékszag. Lépések bentről, kifelé. Szavak. Ezerszer körbejárt szavak. Paplanmeleg szavak. Ablaküvegre fagyott kopogtatások.

Igen, itt már jártunk.

Szőnyegbe csavart képek, ruhák közé rejtett poharak, tányérok. Sebek a falon,... sebek. Bevérzett, kialvatlan szemek. Natúrlecsó, csemegeuborka, zöldborsó: kiirthatatlan konzervszag.

Igen, itt már jártunk.

Fogatkozások, szerelemimák, ölelkezések, elhurcolt bútorok: - kiüresedések, - zálogcédulák, kiválatlan, megváltatlan hitek, remények: keresztrefeszítve.

Kapaélen porzik a szél: szabadvetésű:

tenyérben keltetett. Árkol, sállal takarja.

Öltöztet selyembe. Hátadon napozó bogár: anyajegy.

Ne fordulj meg!

Megváltó Isten! Se poklunk, se mennyünk: befogadsz-e minket?

Láztalanul

Láztalanul, csupán nehéz bíborban, mint elsötétített szobák, csak úgy ledőlni a kifakult évek pamlagára, szádban a volt szerelmek zamatával,... látod: ehhez nem volt közöd soha! Neked csak az volt édes, ami mostoha sors, szerelem, s másodkézből, az ünnepi ruha.

Kovásztalán szavak a számban: utolsó vacsorám. Kezem kulcsolva égő gyertyára, mint csipőd köré az első szerelem éjszakáján. Fátyol-felhőzött tested kibontod: – ki tudja hányad virágzásod?– Megáldozom.

Ajánlás:

*Ócska kis tangóharmonika !
Ráncaidon terccelve fűtyül a szél:
dobolok hozzá lábbal, mint aki már menni kész:*

dalolok új hazát magamnak.

● Példátlanul súlyos, tömegkatasztrófával járó terrorcselekmények sorozata rázta meg szeptember 11-én, kedd délelőtt az Egyesült Államokat. New Yorkban – a becsapódó repülőgépek nyomán – összeomlott a Világkereskedelmi Központ (WTC) ikerfelhő-karcoló mindkét tornya, Washingtonban pedig a védelmi minisztériumra zuhant egy repülőgép. A halottak és a sebesültek száma egyelőre nem ismeretes, **Bush** elnök első reagálásában sok halottról és több ezer sebesültről tett említést. A Világkereskedelmi Központban 50 ezer ember dolgozik, s bár sokakat kimenekítettek, rengetegen bennétek.

Washingtonban általános döbbenetet okozott a támadás, az illetékesek elrendelték a Fehér Ház, a törvényhozásnak helyet adó Capitolium, a Pentagon, a külügy-és a pénzügyminisztérium kiürítését. A Fehér Házat automata fegyveres biztonsági emberek vették körül. Az Egyesült Államok légterében megtiltottak minden polgári repülést.

Szakértők szerint a merényletsorozat hátterében valószínűleg **Oszama Bin Laden**, az Afganisztánban bujkáló nemzetközi terrorista, illetve szervezete áll. Az afganisztáni tálib vezetés ezt cáfolta, mint szóvivőjük nyilatkozta, a szaud-arábiai Oszama Bin Laden, vagy maga az afgán kormány sosem lett volna képes egy ilyen bonyolult akcióra. Ha ez igaz, akkor elsősorban azok az országok keveredhetnek gyanúba, amelyeket korábban Amerika-ellenes terrortámadásokkal hoztak összefüggésbe: Irak, Líbia, vagy Irán.

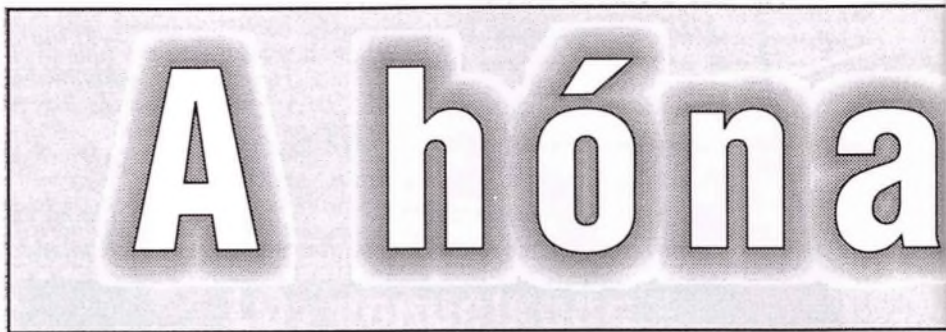
A magyar kormány és több parlamenti párt nyilatkozatban ítélte el az Egyesült Államok nagyvárosai ellen indított terrortámadásokat.

● Az Európai Parlament értékelése megállapítja, hogy hazánk kielégíti az Unió csatlakozás politikai feltételeit. A magas infláció ellenére is jó osztályzatot kapott a gazdasági fejlődés, amely versenyképes lehet az Európai Unión belül is. A jelentés stabilizáló tényezőként üdvözli a kétéves költségvetést, és egészében jónak tartja Magyarországon a társadalmi párbeszédet. Elismeri az igazságszolgáltatásban és az állami adminisztrációban a hiányosságok felszámolására tett erőfeszítéseket. Aggasztónak minősíti viszont a korrupciót, még ha

többnyire csak az év végén módosíthatják a szerződéseket. Az önkormányzatok pénztelensége miatt a gyümölcs gyakran hiányzik az étlapról, a napi háromszori étkezés pedig egyre ritkább. Átlagosan napi 200-300 forint jut egy-egy gyermek napi ételmezésére a hazai gyermekétkeztetésben. A bölcsődei, óvodai étkeztetést csaknem igénybevevő 1 millió gyerek ellátása viszonylag szerény „fejpénz” ellenére is óriási terhet jelent a szülő, illetve az önkormányzatok számára.

Levél a miniszterelnöknek

● Állami gondoskodásból 1997 előtt kikerült fiatalok nehézségeire



megemlíti is, hogy az térségünkben nem egyedülálló. A magyarországi romákra térve a jelentés elismeri, hogy helyzetük javítására megkezdődött a középtávú program végrehajtása, ám ezt szükséges lenne a cigányok képviselőinek bevonásával, sajátos intézkedésekkel kiegészíteni az egészségügyben, az iskoláztatásban, és a lakáshelyzet javításában.

Egyre kevesebb pénz jut a gyerekek étkeztetésére

● Bár az élelmiszerek többsége a tavasz óta drágább lett, a gyermekétkeztetésben egyenlőre nem emelkednek az árak, az étkeztető cégek

hívják fel a figyelmet azok a Nógrád megyei közeleti szereplők, akik nyílt levelet fogalmaztak **Orbán Viktor** miniszterelnöknek – tudtuk meg a Népszabadság augusztus 24-ei számából. A levélírók azt állítják, hogy a korábban gyermekvédelmi intézményben elhelyezett szinte valamennyi fiatal lakáshelyzete megoldatlan. A hajdani állami gondozottak általában előítéletes társadalmi környezetben, családi kötelek nélkül élnek, anyagi nehézségeik állandósultak. A fiatalok úgy érzik, gondjaikkal, problémáikkal nem foglalkozik senki.

Közhasznú munka

● 2 hónapja tart Szolnokon az a közhasznú munkaprogram

ram, amely elsősorban a város külső területein, a Motor, a Tücsök, a Hangya és az Üteg úton élők foglalkoztatását és e térségek rendbetételét szolgálja.

Konferencia

● *Adrian Natase román miniszterelnök nyitotta meg szeptember 10-én azt a nemzetközi konferenciát, amelyet a romák helyzetének felmérésére rendezett az Európai Bizottsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) a szervezet soros elnöksége. Az „Egyenlő esélyek a romák és szintik számára” elnevezésű háromnapos értekezlet célja, hogy felmérje az EBESZ*

sikeres egyetemi felvételik az öt éve alakult iskola eredményes munkáját bizonyítják.

Vádat emeltek

● A Tiszafüredi Városi Ügyészség vádat emelt az ellen a két rendőr és két halőr ellen, akik áprilisban járőrözés közben egy 14 éves roma fiút bántalmaztak és a Tiszába zavartak. Az időközben újraindult nyomozás alatt a fiú szülein kívül még hárman jelentették fel a járőröket. Így jelenleg négy rendbeli sanyargatással és jogtalan fogvatartással vádolják a gyanúsítottakat.

suth-díjas költő, grafikusművész, néprajzkutató „Mennysorság csillaga” magyar néphagyományok – cigány hagyományörzők című CD lemezét. A folklórgyűjteményt Erdélyi Zsuzsanna Kossuth-díjas néprajzkutató méltatta.

Nyomdászképzés

● Jász-Nagykun-Szolnok Megyeében öt esztendővel ezelőtt szűnt meg az iskolarendszerű nyomdászképzés. Az idei tanévtől a szolnoki dr. Hegedűs T. András (Roma Esély) szakiskolában Phare- és szakképzési támogatással a kialakított tanműhelyekben újra indult a nyomdaipari szakemberek képzése.



Felfüggesztett börtönbüntetés roma fiatalok bántalmazásáért

● *Felfüggesztett börtönbüntetésre, illetve javítóintézeti nevelésre ítélte a Szolnok Városi Bíróság azt az öt fiatalt, akik egy diszkóban etnikai hovatartozásuk miatt bántalmaztak egy roma fiatalokból álló csoportot 1999. decemberében.*

Egy hétvége a másság jégében

● Egy hétvége a másság jégében mottóval szakmai és szabadidős rendezvény kezdődött szeptember 7-én Nagykanizsán. A cigány és a horvát kisebbség, valamint a határország és a rendőrség programjának célja a kisebbségekkel szembeni előítéletek csökkentése.

térségben élő romák helyzetét, megvizsgálják milyen intézkedéseket kell hozni a cigányok rendkívül kényes kérdésében. A bukar esti tanácskozáson népes magyar küldöttség vesz részt, amelyben helyet kaptak a külügyi, az igazságügyi, a gazdasági és az oktatási minisztérium, a nemzeti és etnikai kisebbségi hivatal képviselői.

Siker

● A szolnoki Dr. Hegedűs T. András (Roma Esély) Alapítványi középiskola, Szakiskola és Kollégium tanulói közül hatan felvételt nyertek a pécsi Tudományegyetem művelődésszervező szakára. A

Precedens

● *Precedenst teremthet a Legfelsőbb Bíróság döntése, miszerint nem vagyoni kártérítésre jogosult az a személy, akit valamely népcsoporthoz való tartozása miatt sérelem ér. A testület egy roma család elleni Molotov-kocktélós támadás kapcsán döntött így. Az incidens során az elkövetők trágár, rasszista szövegeket kiabáltak. A bíróság határozata nemzetközi vonatkozásban is iránymutató lehet.*

Bemutató

● A Gödöllői Művelődési Központ szervezésében szeptember 7-én mutatták be **Bari Károly** Kos-

Összeállította: Paksi Éva

Távlatok nélkül

„Tartós, emberhez méltó munkalehetőséghez kell juttatni a romákat”

A rendszerváltás óta a legnagyobb probléma az emberek mindennapjaiban, a munka. Pontosabban annak hiánya.

Aki állás nélkül marad, az számtalan problémával találja szemben magát.

Az anyagi és lelki „lezülles” szinte elkerülhetetlen, ha nem sikerül rövid időn belül új álláshoz jutnia.

gák, a közös kávézás és talán még a „zsörtölődő” főnök is.

Tulajdonképpen két dolgot tehet a munkavesztett ember. Vagy azonnal talpra áll és új állás után néz, vagy beletemetkezik az önsajnálatba, aminek komoly következménye a depresszió.

Birizló-Szabó Irén, pszichológus szerint a munka nélkül maradt ember úgy érzi, kicsúszott lába alól a talaj, mindent elveszített. Elkedvetlenedik, aktivitása csökken, in-

veszteségei is voltak a munkán kívül, halmozódnak a kudarcok és nem tudja az értékeit felszínre hozni. Akkor egyre jobban belemerül a depresszióba. De ha megfelelő támogatással képes talpra állni, akár környezete vagy akár egy átképzés segítségével is, újra elkezd értékelné magát, perspektívái kiszélesednek, aminek az eredménye az új állás utáni kutatás.

Az Országos Munkaügyi Központ ez év májusában közel 400 000 ezer munkanélkülit regisztrált. Ebből 94% nem pályakezdő. Munkanélküli ellátásban kb. 32%, rendszeres szociális járadékban pedig megközelítőleg 20% részesül. A nemzedékek közti ellentét eléggé kiéleződött a rendszerváltás óta. A pályakezdő fiatalok úgy érzik kiszorítják őket az idősebbek, mert a cégek nem kockáztatnak tapasztalatlan kezdőkkel. De hogyan legyen rutinja, ha lehetőséget sem kap?! A negyvenen felüliek viszont azt állítják, hogy a fiatalok odázzák el előlük a munkalehetőségeket. Öregnek minősül, ezért alig talál munkát. Ha ráadásul nő, akkor mégkevésbé. Vagyis vehetjük úgy, hogy a harmincasok vannak jelenleg nyeregben. Persze csak akkor, ha nem roma, vagy fogyatékos. Mert akkor szóba sem állnak vele. A jogszabály ugyan tiltja a faji és a nemek szerinti megkülönböztetést, de megfelelő szankció hiányában mit sem ér. Nagyon nehéz bizonyítani a munkahelyi diszkriminációt, mert a hátrányos megkülönböztetett el sem jut a munkahelyig.

– A munkanélküliség az utóbbi időben a szociológia egyik legfontosabb elemzési területe lett – állítja **Dr. Kerékgyártó T. István** társadalomkutató. Szerinte ennek egyik oka, hogy minden jelenség, amely



A munkavesztés utáni első hetekben még jól esik a pihenés. Álmunkból nem csörög ki a vekker, jobban ráérünk a családra, élvezzük a hirtelen ráncszakadt szabadidőt. Ám ahogy telik az idő, múlnak a napok, hónapok, kitör a pánik. Szorongó, gyötrő érzés, hogy nincs miért felkelni, a tehetetlenség és fölöslegesség nehéz levegője járja át minden percünket. Hiányzik a mindennapi munkahelyi tevékenység, a bejárás, hiányoznak a kollé-

kákb csak otthon szeret lenni. Szégyenli magát, hogy ilyen helyzetbe került. Állapotbeli különbség, hogy nő vagy férfi az illető. A nők sokkal hamarabb felveszik az új életritmust, hiszen az otthoni munka és a család, teljes egészében kitöltheti napjaikat. Ám ha a családfenntartó férfi veszti el munkaviszonyát, úgy érzi családjával nem törődik eléggé, nem tesz eleget a vállalt kötelességének. De, hogy mennyire dönti le az egyént, az attól függ milyen gyorsan regenerálódik. Ha másfajta

tömeges, kiváltja a szociológusok érdeklődését. Egyrészt a kiváltó okokat elemzi, másrészt a következményeket. – A kiváltó ok ebben az esetben evidens: a gazdasági viszonyok megváltozása. Társadalmi következmények: a munkanélkülivé válás nem csak a személyiséget érinti, hanem a munkavesztett ember közvetlen környezetét is. Először is egy életmódbeli váltás következik be, hiszen egy biztos jövedelemtől való megfosztottság bizonytalanná teszi az embert. A megélhetési gondok mellett növekszik a szabadidő, ám az üressé válik. A társaskapcsolatok beszűkülnek vagy kiüresednek. A kiváltó okok előbb-utóbb a személyiség értékvesztéséhez, a perspektívák bezárulásához vezetnek. Tulajdonképpen elveszíti a társadalmi megbecsültségét a munkanélküli. Még mindig működik Magyarországon, hogy aszerint ítélnék meg embereket, hogy dolgozik vagy sem. Bizonyos mértékben ez is hozzájárul a munkanélkül maradt ember távlatatlanságához.

„A roma munkanélküliség nem annyira drámai, mint az néha a sajtóban megjelenik.” Hangzott el **Báthory János**, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal elnökének véleménye, egy nyár eleji parlamenti vitán. Szociológiai felmérések szerint 1993-ban a cigány lakosság fele volt munkanélkül. Mivel szerinte a gazdaság azóta erősödött, a munkanélküliség csökkent, úgy véli, a romák között is csökkennie kellett. Csakhogy a papírfórmát nem igazolja a gyakorlat.

A szocializmus idején teljes volt a foglalkoztatás a munkaképes roma férfiak körében. A gazdasági átalakulás következtében viszont sorra szűntek meg a képzetlen fizikai munkásokat alkalmazó iparágak. Így a romák munkaképes korosztályának kétharmada szorult ki a munkaerőpiacból. Többségüknek nem maradt más, csak a napszámos (fckete) munkák, na és persze a segélyek. A segélyek, melyek sokak szerint csak konzerválják a szegénységet. Természetesen sokan felismerték a továbbképzések és a továbbtanulás adta lehetőségeket, de sajnos az iskolából

kikerülve szembekeverülnek a „cigány nem kell” stratégiával.

Birizló-Szabó Irén szerint, az újrakezdésnél nagyon fontos a motiváció. Ha valaki olyan körülmények között él, ami számára tökéletes és megfelelő, az nem fog mindenáron a hivatalos munkaviszonyra törekedni. De az sem biztos, hogy aki rossz körülmények között él, az fog. A pszichológusnő úgy véli, ez a romákra különösen jellemző. A negatív munkaszervezési tapasztalatok, a

„már betelt” megállító válaszok helyett inkább napszámos vagy kereskedő nem hivatalos munkából élnek. De személyes tapasztalatára hivatkozva, a pszichológusnő úgy véli, hogyha a romák támogatást kapnak abban, hogy munkát találjanak, akkor messzemenőig maximálisan megtesznek mindent, amit lehet.

A társadalomkutató szerint, téves hiedelem az, hogy a cigányok nem szeretnek dolgozni. A kutató úgy véli, ez csupán előítéletből származik. Mert nincs olyan ember, aki hosszú távon élvezné a munkanélküli eltartott létet, amelyben nincsenek kapaszkodási pontok. A különbség talán az, hogy a romák könnyebben élnek meg a munkanélkül maradáást, hiszen a közösségi és családi kapcsolataik sokkal közvetlenebbek. Azt a vákuumhelyzetet, ami a munka elvesztésével alakult ki az életében, könnyebben kitölti a család, mely élettani támaszt nyújt az egyénnek. Sajnos a roma munkanélküliségben nagy szerepet játszik a rejtett diszkrimináció. Egy roma és egy nem roma azonos képzettségű álláskereső közül, szinte 100%, hogy a nem roma kapja meg a munkát.



Az Európai Unió külsőben a kormány is lépéseket tesz a roma kisebbség helyzetének javítása érdekében. A Gazdasági Minisztérium központi roma foglalkoztatási programok indítását tervezi az Országos Cigány Önkormányzattal együttműködve, melynek keretében, előre láthatóan legkésőbb jövő januárban 10-15 ezer cigány munkanélküli munkához juttatását tervezik. **Farkas Flórián**, az OCÖ elnöke szerint arra kell törekedni, hogy a cigányság foglalkoztatása ne csak a közhasznú munkákban merüljön ki, hanem tartós, emberhez méltó munkalehetőségekhez kell jutniuk a romáknak. Véleménye szerint az ország gazdasági fejlődésének sikere múlhat azon, hogy a cigányság bejut-e a munkaerőpiacra.

Orbán Viktor miniszterelnök szerint határontúli magyarok betelepítésével oldható meg a munkaerőhiány. Kissé sok az ellentmondás. Küszködünk a munkanélküliséggel a munkaerőhiányban!? Vagy már mindegy, csak ne roma legyen?!

Lukács Ilona

Rácz Lajosra emlékezünk

Egy évvel ezelőtt, szeptember 11-én halt meg lapunk munkatársa, Rácz Lajos. Az alábbi interjúval, amely a Magyar Rádió Cigány Félórájában hangzott el, emlékezünk Rácz Lajosra.

„Hat gyermekes cigány családból származom, Bácsalmásról. Ma már mezőváros, akkoriban még nagyközség volt. Édesapám zenész volt. A magyarok között laktunk. Főleg svábok laktak azon a környéken, és ez részben meghatározta az életünket, mert lemásoltuk az életüket. Gondolok a ház körüli rendre, a viselkedésre és egyéb dolgokra. Minta volt az az életmód, ahogy ők éltek. Ezzel együtt volt egy polgárosodási vágy, hogy ne cigánymódra éljünk. Hogy legyen az életünknek célja, legyenek terveink, hogy kilépjünk a régi, megszokott cigányélet módból, amit nem pejoratív értelemben gondolok, hanem hogy olyan tudást, olyan szakmát szerezzünk, amivel az ember kiléphet abból az életből, abból a cigány milióból, amit nagyon jól tudunk, hogy az jellemzi, hogy szegénység, az jellemzi hogy tudatlanság, munkanélküliség, kallódó életmód.

Apám belénk oltotta a munkának a szeretetét, belénk oltotta a tisztességet. Édesapám a 60-as években Budapestre költözött, és segéd munkásként helyezkedett el a Chinoin Gyógyszergyárban. Negyven évesen végezte el a szakmunkásiskolát. Én, befejezve a nyolcadik általánost a bajai Közgazdasági Technikumban tanultam. Ingázó életet éltem, 33 kilométert utaztam mindennap, késő este feküdtem. Ebben az időben még petróleum lámpa volt, mellette tanultunk. Két szobánk volt, egyik a szülőknek. Nagyon nehezen tudtam találni magamnak egy sarkot, egy kuckót ahol tanulhassak, és itt bejön az a kép, hogy bizony nagyon nehéz egy szoba konyhából középiskolába menni, netán egyetemre. Szinte lehetetlen.”

„Az irodalom szeretete a gyermekkoromból táplálkozik. Hogy valamivel elüssük az időt, mesefilmeket hoztam ki a könyvtárból. Hétéves koromban már állandó könyvtárlátogató voltam, és hármassával, négyesével hoztam ki a mesekönyveket. Megelevenedtek bennem a mesehősök, hogy én is elindulok majd, szerencsét próbálok, győztes leszek, mert miért ne lennék győztes? És innentől kezdve rendszeres könyvolvasó lettem. Egy időben mindent elolvastam, ami a kezembe akadt. Később már rendszereztem az olvasást. Mindenolvasó lettem, mert kíváncsi voltam arra, ami rossz, az mitől rossz. Mitől jó a klasszikus, mitől rossz a másik? Ponyva irodalmat is olvastam sokat, pengős

könyveket is. A szívem vidámabb lett egy kicsit. Nem mindig az a cél, hogy az ember tudást habzsoljon, van hogy azért olvas, hogy egy kicsit ellazuljon.

Nagy barátságban voltam a könyvvél. A könyv számomra a tudás kútját jelentette. Információkkal és a legkülönbözőbb élethelyzetekkel, életsorssokkal találkoztam, ami volt hogy hasonlított az enyémhez. Szerettem az útleírásokat, egy időben olvastam művészek életrajzát, festők, szobrászok,



ötvösművészek, zeneszerzők életét. Megismerkedtem nemcsak a zenészek, hanem a kortárs művészek életrajzával is.”

„Nem akartam újságíró lenni, mert mindig az igazság keresése, az igazság értelmezése volt a célom, és nem igen volt sajtószabadság a 90-es évek előtt. Ez nagyon meghatározta hogy miről írjunk, ugyanúgy az irodalomban is. Emiatt 5 évről teljesen letettem a tollat és azt mondtam, nem írok, mert nincs értelme, hiszen nem közlik le. Ebben az időben főportás voltam egy vállalatnál, majd a többiek biztatására újra visszatértem. Közben változás állt be az életemben. Itt szeretném elmondani, hogy volt egy holtszakasz, amikor nagyon keményen égettem a gyertyát mind a két oldalról. Ez azt jelenti, hogy keményen ittam, dohányoztam, éjszakáztam, válságba kerültem az életem, az alkotói munkám, a házasságom. Egy napon mentem át a téren a barátaimmal sörözni, amikor evangelizáltak. És megállított egy hang, egy

embernek a hangja, aki azt mondta, hogy jöjjenek hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok. Miért költöttök pénzt arra, ami nem kenyér? Jöjjenek hozzám és megnyugszik a ti lelketek! Ez a mondat megállított. Hallgattam hogy van út, van lehetőség arra, hogy az embernek az élete tartalmas legyen. Ez az út Jézus Krisztus, és ott ez a beszéd engem megállásra kényszerített és hallgattam, hogy van bűnbocsánat, és van kegyelem, és Isten nem személyválogató, Isten szereti a cigányokat, és új lehetőséget akar adni, de ehhez az kell, hogy ott kell hagyni a régi életet. Azt az életet, amely Isten nélküli volt. És ettől kezdve szinte napok alatt leszoktam az alkohorról, leszoktam a dohányzásról, amit nem sikerült 30 évig a magam erejéből. A régi életemet felégettem és elkezdődött egy új élet Istenben, és ez az Istenkeresés megváltoztatta a természetemet.”

„Visszatérve a Lungo Dromhoz, szeretek ott dolgozni, én vagyok a budapesti munkatárs. Szeretek riportokat írni, emberi sorsokat megrajzolni, hála Istennek van téma, van miről írni. Igazából az lenne a jó, ha volna egy heti lap. Jelenleg szerzőtársként dolgozom, a 100 Tagú Cigányegyesületről írunk egy nagy lélegzetű portré könyvet, ami 500 oldalas lesz, 200 oldal szöveg és 300 oldal fotó. Folyamatban van a Roma Értelmisségiek Arcképcsarnokának könyv alakban való megjelenése, és jövőre tervezem a novelláimat és a meséimet egy kötetben kiadni. Nagyon sok tervem van, annál is inkább, mert most már negyedik éve művészei kezelésre járok, ez az életmód felgyorsította az alkotói munkát, tevékenységet. Eldöntöttem, hogy minden évben írok egy könyvet, így akarok a halálnak egy pofont adni. Nem vagyok elkeseredve, mert úgy tűnik, hogy hamarosan új vesét kapok és talán elkezdődik egy még intenzívebb élet, mert minden másnap művészei kezelésre járok, 4 órát vagyok gépen és ez bizony aznap nagyon meghatározza a teendőimet. Nem tudok dolgozni, alkotni, de azért így is nagyon sokat dolgozom, de még többet szeretnék. Talán most értem el abba a korba, amikor a bölcsességet egy kicsit segítségül tudom hívni és valami pluszt tudok adni önmagamból és Isten kegyelméből.”

Szálkák

Raduly József Varga Ilona mikrofonja előtt

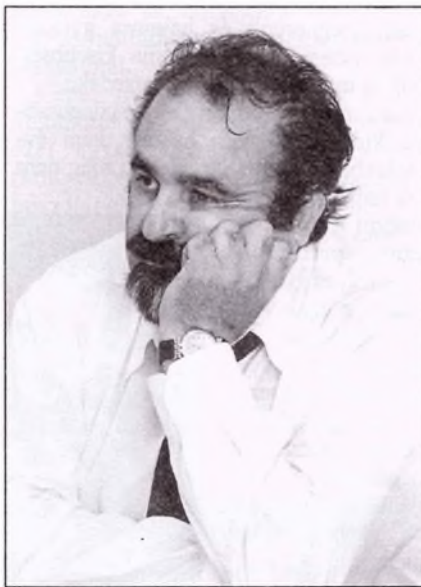
Aki vette a fáradságot, s akit érdekelt és meghallgatta augusztus 27-én a Petőfi Rádióban Szálkák, Egy óra a cigányságról, de nem csak a cigányságnak címmel, a műsorfűzetben jelzett, valójában nem a lényegre kiemelő mondandóját, valójában egy sziporkázó, lényegre törekvő, az igazság mélységeit kutató izig-vérig riportot hallott, amelynek szerkesztő-riportere az a **Varga Ilona** volt, aki olyan nagy gonddal és körültekintéssel vezeti, gondolja és ápolja a Kossuth Rádióban a Cigány Félórát is.

Valósággal izzott a mikrofon, mert izzottak a szavak, mert a társadalmi valóságnak egy olyan szeletét hozta életközbe, amelynek elemeit oly gondosan összerakva egy órában kikerekedett a 100 Tagú Cigány Zenekar csaknem 16 esztendő múltja, életútja, elismertsége és mégis mellőzése, dicsőségei és mégis csupán szürke tudomásul vétele, világsikerei, s itthon – mondjuk ki – mellőzése a politikai elitek, a kormányok részéről.

Raduly Józsefnek a 100 Tagú Cigányzenekar elnök-producerének a személyében olyan felkészült, elkötelezett riortalánya volt Varga Ilonának, aki ott volt és bábáskodott ez egyedülálló zeneművészeti csoda megszületésénél. A magyar Örökségdíjasról szólni, írni, beszélni, róla hírt adni, ezeknek a művészeknek az életéről publikálni mindig aktuális, hiszen ez a cigány együttes a haza egy darabja, egy olyan élő szervezet, amellyel mindig történik valami. Valami olyan, ami szenczácio. Kérdezhetnék, hogy ez alkalommal mi volt az apropó? Miért volt kissé izgatottabb, s talán türelmetlenebb is az a hang, amelyet Raduly József ütött meg úgy, mint valami vészharangot, csengőt, figyelmeztető jelet adva a 100 Tagú fedélzetéről, a nagyvilágban

elért sikerekről, azokról az állomásokról, ahol mint a magyar haza kulturális nagyköveteit fogadták, ölelték és csodálták.

Raduly József ez alkalommal talán először(!) tárta a nagyérdemű elé a világhírű együttes belső és elsősorban anyagi gondjait, elismerve és megköszönve az erkölcsi



megbecsülést, amely a kitüntetések, az érdemkeresztek sokaságában fel sem mérhető.

Valójában kenyérgondokkal küzd a 100 Tagú. A világon egyedülálló 100 Tagú Cigányzenekar a magyar kormánytól egy fillér költségvetési támogatást sem kap. Magukat tartják el. Ahogyan tudják. Életben tartásukért

szinte naponta küzd Raduly József, akinek az élete ez az együttes. S ez nem is csoda, hiszen maga is cigánymuzsikás familiából származik. S még szerencse, hogy személyében akadt egy istenáldotta, produceri, felkészültséggel és intelligenciával megáldott diplomás muzsikás, aki éppen akkor nyúlt a 100 Tagú után, amikor az már süllyedni látszott. Nem kérdés mondatja velem, de érzékeny tanúja és szereplője voltam magam is, amikor 16 évvel ezelőtt, az MCKSZ tisztújító közgyűlésen **Lakatos Menyhért** lemondása után Raduly Józsefet elnöknek, engem alelnöknek választott a szövetség. Akkor történt meg az, hogy a 100 Tagú küldöttsége megkereste Raduly Józsefet, aki némi töprengés után elvállalta vezetését. Nagy érvágása volt ez az izmosodó MCKSZ-nek, viszont mentőöv a 100 Tagúnak.

A 100 Tagú Cigányzenekar életútja sikertörténelem. Sok gáncsoskodást, mellőzést kellett megélniük, de talpon maradtak, s a legautentikusabb hírművei a magyar cigánymuzsikának a világon. Elképesztő, hihetetlennek tűnő, hogy ez az együttes nem kap annyi támogatást a kormánytól, amely művészeinek a minimális megélhetését, működésük zavartalanságát biztosítaná.

Varga Ilona nagy szakmai alázattal irányította és tartotta kézben e nagy ívű, sokat mondó beszélgetést, s olyan zenekari betéteket választott, amellyel még Raduly Józsefet is meglepte. Számomra az lenne a kellemes meglepetés, ha végre azt a hírt hallanánk, hogy a Világörökség díjas 100 Tagú Cigányzenekar a kormány részéről méltó elismerésben részesül, működésének feltételeit államilag garantálják.

F.K.

**George W. Bush úrnak,
az Amerikai Egyesült Államok
elnökének**

Tisztelt Elnök Úr!

Mély megdöbbenéssel értesültünk arról a történelemben is egyedülálló tragédiáról, mely az ezidáig ismeretlen tettesek által elkövetett terrorakció nyomán az Amerikai Egyesült Államokat sújtotta.

Kérem, hogy a magyarországi cigányság nevében fogadja őszinte részvétünket és együttérzésünket az amerikai állampolgárokkal. Ezt a terrorizmust, mely valamennyi civil társadalom ellen is irányulhat, mélységesen elítéljük, egyben szolidaritásunkról biztosítjuk Önt és az amerikai népet. Valamennyiünk közös érdeke, hogy együttesen lépünk fel az emberiséget fenyegető terrorizmussal szemben.

Budapest, 2001. szeptember 12.

Magyarország, Budapest, Dohány u. 76. 1074

Farkas Flórián
az Országos Cigány Önkormányzat elnöke

Az Országos Cigány Önkormányzat az Amerikai Egyesült Államok elnökén kívül együttérzését fejezi ki az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövetének, Janet Garrvey ügyvivő asszonynak és Martonyi János külügyminiszter úrnak.

A heidelbergi Szinti és Roma Dokumentációs és Művelődési Központ megalapítása

Fél évszázaddal a cigány holocaust borzalmaitól sikertelenül megvalósítania Romani Rose-nak, a Német Szinti és Roma kisebbség Központi Tanácsa elnökének a világon eddig egyedülálló cigány dokumentációs és kulturális központ megteremtését. Ez az egyik legnevezetesebb német egyetemváros, Heidelberg szívében, és nem kisebb, mint a világhírű hegedűművész, Lord Jehudi Menuhin ösztönzésére.

Hosszú évtizedes konok hallgatás után a nyolcvanas évek végén végre beismerte a német állam, hogy a szinti és roma kisebbség is áldozatul esett a náci rezsimnek, és velük szemben is súlyos erkölcsi kötelesség hárul az országra. Dokumentálni, a jelen és az utókor emlékeztetésére vésni a történelem fekete lapjait, nehogy megismétlődjének. A kormány tehát megadta a szükséges anyagi támogatást, hogy méltó keretet lehessen teremteni a folyamatos dokumentáció, egy állandó kiállítás, továbbá változó rendezvények és előadások számára.

Az ünnepélyes felavatáson megjelent a külföldi és német szellemi és politikai élet színe-java, a köztársasági elnöktől és az országház legfontosabb tagjaitól kezdve, neves művészeket át a haláltáborokat túlélő vendégekig. **Romani Rose** nagy megtiszteltetésben részesült. Személyesen keresztül pedig egy egész népcsoport: a német földön határozott éve zajló történelmi során sokszor kivetett és üldözött, időnként a helybeliekkel békés kölcsönhatásban élő vagy a társadalom peremén éppen csak megtűrt, végül a „harmadik birodalom” rasszista örökletében kiirtásra

szánt, meghurcolt és halomra gyilkolt németországi szinti és roma kisebbség életben maradtjai és új nemzedéke.

Az ünnepi beszédekből egyre világosabban kiderült, hogy a háború utáni évtizedekben a német társadalom még nem volt hajlandó szembenézni a náci diktatúra népirtó programjának és gyakorlatának a cigányokra vonatkozó részével. **Romani Rose** kezdeményezését: egy a cigány holocaust borzalmait megörökítő dokumentációs központ létrehozását a német állam csak a nyolcvanas években kezdte komolyan venni. Ez nem utolsósorban **Jehudi Menuhin** és nővére állhatatos közbenjárásának volt köszönhető. 1990 nyarán végül is sikerült állami támogatással megvenni azt a műemlékként védett épületet Heidelberg történelmi öregvárosában, ahol ez a nagyszabású terv elindulhatott a megvalósulás útján. A meglévő épület kiépítése és további hozzáépített részek együtt elegendőnek bizonyultak a feladat megoldására.

Három emeleti szinten a múzeum állandó kiállításai a holocaust történelmi tényének dokumentális bemutatásával egész évben a látogatók rendelkezésére állnak. A jobboldali épületszárnyban a teljes dokumentáció, az anyagtár, a konferencia terem és az irodák kaptak helyet.

A Dokumentációs és Kulturális Központ döntéseit egy kuratórium hozza meg. Az intézmény folyamatos működését állandó munkatársak biztosítják. A magas színvonalú kultúrprogram messze földről toborozza a látogatókat. A különböző

rendezvények közönsége mindig megtekinti az állandó kiállítást is. Aki azt egyszer végignézte, az szükségképpen feladja az érintett népcsoport kultúrájával és életkörülményeivel kapcsolatos esetleges korábbi előítéleteit. Ez pedig



Romani Rose és Lord Yehudi Menuhin

előfeltétele egy olyan jövőnek, amelyben a szinti és roma kisebbség a mindenkori többséggel egyenrangúan vesz majd részt a társadalomban és a közéletben.

A heidelbergi Német Szinti és Roma Dokumentációs és Kulturális Központ kitűzött feladatai: az intézmény elsődleges célja, a szinti és roma kisebbség 600 éves németországi történetének bemutatása, különös hangsúllyal a nemzeti szocializmus büntetteinek történelmi feldolgozására. A roma népen elkövetett népirtás Európában összesen 500 ezer áldozatot követelt.

A Dokumentációs és Kulturális Központban az általános adminisztráción kívül három szakcsoport működik a következő feladatkörökben:

1. A Dokumentációs szakcsoport tartalmi súlypontjai:

* **interjú a népirtás túlélőivel, a tanúvallomások feljegyzése**

Mivel évről évre csökken azoknak a száma, akik még tanúi voltak a holocaust eseményeinek, ennek a fontos feladatnak a következő években is elsőbbséget kell adni.

* **forrásmunkák gyűjtése és archiválása**

Az önálló archívum felépítésének vezérelvei: együttműködés a fennálló és működő archívumokkal és szakgyűjteményekkel, továbbá a helyszíni kutatás, szoros kapcsolatban a népirtást túlélő tanúkkal, akik a tulajdonukban lévő dokumentumokat, családi fotókat, a koncentrációs táborból írt leveleket stb. a dokumentációs centrum rendelkezésére bocsátják.

* **együttműködés a nemzetközi emlékműveket létesítő szakcsoportokkal**

Így pl. a Holocaust-Memorial-Museummal, az Anna-Frank-Haus-zal, a Yad Vashem emlékmű munkacsoportjával, az Auschwitz Múzeummal, a Zsidó Üldözöttek Dokumentációs Központjával és ennek vezetőjével, Simon Wiesenthalal. Ezek a nemzetközi intézmények gyakran elküldték a birtokukban lévő és cigányokra vonatkozó tanúbizonyságokat, életrajzi adatokat, fotókat és a hiedelbergi Dokumentációs Központ rendelkezésére bocsátották. A szakértekezleteken való részvétel és előadás sorozatok megrendezése is ennek a szakcsoportnak a hatáskörébe tartozik.

2. A Dialógus szakcsoport feladata a szinti és roma kisebbségnek az irodalom, képzőművészet és zene terén elért kulturális teljesítményei bemutatása. Ezeknek az alkotásoknak a nagyközönséggel való megismertetése segíteni fog a kisebbséggel kapcsolatos előítéletek leépítésében. A szakértekezletek és szemináriumok a következő témasúlypontok körül vitáztak:

* **A „cigány” megnevezés és a vele kapcsolatos kép a német irodalomban**

* **Cigányellenes közhelyek a gyermek- és ifjúsági könyvekben**

* **A magyar cigányzene története különös tekintettel a roma-zene és a bécsi klasszikusok viszonyára**

* **A szinti és roma zene jelentősége a jazz és a flamenco fejlődésében**

* **Szinti és roma elbeszélő művészet az európai mesekultúra kontextusában.**

3. A Tanácsadó szakcsoport munkája a következő területekre terjed ki:

* **A szinti és roma kisebbségnek a német jóvátételből való évtizedes kiközösítése után végre meginduló kártérítési eljárásoknál jogi támogatásban részesíti a koncentrációs táborok még életben lévő túlélőit. Segít megfellebbezni azokat a korábbi igazságtalan ítéleteket, melyek el-**

vitatva a betegség és a gyűjtőtábor összefüggését, megtagadják az áldozatoktól a nyugdíjat.

* **A szakcsoport zárandokutakat szervez a népirtás kül- és belföldi színhelyeire a kivégzettek hozzátartozói és a túlélők számára. Továbbá találkozókat szervez, hogy az érintettek közösen tudják feldolgozni az átélt borzalmak emlékét.**

* **Egész Németország területén tudomásul veszi és orvosolni igyekszik azokat a jelentett eseteket, ahol a szinti és roma kisebbség tagjait igazságtalan sérelem, diszkrimináció, háttérbe szorítás éri. Együttműködik a helyi szervezetekkel és tanácsadóként lép fel kül- és belföldi roma projektek megvalósításánál.**

Végül pedig rendelkezik a Dokumentációs és Kulturcentrum egy 6 ezer egységre rugó szakkönyvtárral (könyvek, cikkek, videokazetták, magánoszalagok), és ez egyre tovább bővül. Jelenleg folyik a könyvtár modernizálása, elektronikus adatfeldolgozása. A közeljövőben a Dokumentációs és Kultúrközpont még nagyobb súlyt fog fektetni a cigányok stukturális háttérbeszorításának leépítésére és műveltségük gyarapítására. Elmaradottságukat a nemzetiszocialista re-

szánt helységek. Egy terem rendelkezik vetítővászonnal és színpaddal is.

A Központ egy saját kiadású könyvsorozatban számol be munkájáról a széleskörű nyilvánosságnak és ezáltal eredményeit mindenki számára hozzáférhetővé teszi.

A Német Szinti és Roma Dokumentációs és Kultúrközpont egyik legszebb vonása, hogy üldözött népe történetét nem tekinti a világon egyedülálló, semmilyen más nép szenvedésével össze nem hasonlítható, örökké ismétlődő, megmásíthatatlan sorsnak. Más elnyomott népek ügyét is képviseli, felveszi a műsorába ismertetésüket és síkra száll értük.

A megnyitó ünnepségen jelen volt Japánból a burakunin kisebbség küldöttsége és bemutathatta a háttérbe szorításuk elleni felhívás dokumentumát. A heidelbergi központ azóta is szószólója minden hasonlóan kirekesztett és elnyomott „kisebbségnek”.

1997. március 16-án a magyarok sem hiányoztak a megnyitó ceremóniáról. **Dr. Hegyesiné Orsós Éva** köszöntötte a megjelenteket, átadva Románi Rosénak a magyar cigányok 20. sz-i történetéről megjelent könyvet. Magyarországról 30 ezer romát hurcoltak el a náci német megszállás



zsim népirtása következményének tekinti, melynek e nép sok kimagasló tagja is áldozatul esett. A Dokumentációs és Kultúrközpont célkitűzéseinek megfelelően rendezvényeket és szemináriumokat kíván szervezni a szinti és roma kisebbség tudatosodása és magasabb kulturális színvonalra emelése érdekében. Működését állandó dialógusban kívánja folytatni a népcsoport tagjaival.

A boltíves pincében helyezkednek el a váltakozó képzőművészeti kiállításokra

idején, köztük az ő rokonait is. Csupán egytized részük tért vissza.

Lord Jehudi Menuhin boldog volt, hogy még megérhette ezt a napot. Így vezette be meghatottan a mondanivalóját: „Ez az intézmény más országok kisebbségei számára is követendő eszme lehetne. Tudtommal még az Egyesült Államokban sincs olyan központ, amely a feketék vagy az indiánok üldöztetését dokumentálná.”

Magda Szabó-Révész

Jótekonysági rendezvény a Tagore Tanodában

A hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatását végzik

Az egykori Nobel-díjas indiai költőről elnevezett ózdi **Rabindranath Tagore Tanoda** egy esztendeje végzi sikeresen a hátrányos helyzetű roma és magyar gyerekek tanulmányi felzárkóztató és képességfejlesztő munkáját. Nehéz feladatra vállalkozott az intézmény. Azt szeretnék, ha ezek a gyerekek, fiatalok már más módon keresnék az életben az utat.

Az augusztus 24-én, pénteken megtartott kulturális délutánnal egybekötött jótekonysági zenés est fő célja az volt, hogy a tavaly szeptember végi megalakulás óta Ózd vezetői és közvéleménye megismerje a Tanoda munkáját, belső életét, valamint az intézmény fűtési munkálataihoz anyagi támogatást kapjon a működtetést végző Pályaorientációs Alapítvány. Az esemény fővédnökei **Dr. Kulin Ferenc**, a Köztársasági Elnöki Hivatal főosztályvezetője, **Környei László**, az Oktatási Minisztérium államtitkára, valamint **Farkas László**, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának kisebbségi referense és **Raduly István**, az Oktatási Minisztérium főosztályvezetője voltak. A védnökséget **Kótai Aladár**, az Ózdi Kisebbségi Önkormányzat elnöke és **Nyerges Tibor**, a BAZ Megyei Közgylés Szociális és Gyermekvédelmi Bizottságának elnöke vállalták. Ünnepi beszédében **Váradi Gábor** festőművész, a Pályaorientációs Alapítvány elnöke felidézte az oktató-nevelő munka megindulását, amelyet a Soros Alapítvány támogatott, mert hittek a kitűzött célok megvalósíthatóságában.

– A Tanodánk egész nyáron nyitva volt, a sok csalódás a gyerekek szívében összezavarta, megkeserítette a nyarat. Mi alapítvány vagyunk és abból tudunk programokat megvalósítani, amit pályázat útján nyerünk, valamint a szponzorok adnak. Nem igazán érdekelt senkit, hogy mi van a Tanodában: tudnak-e élni, boldogok-e? Azt át kellene élni minden felelős vezetőnek, gyermekvédőnek, mindenkinek – azt az érzést, amikor megráncigálják a nadrágot a kicsi gyerekek: „Gabi bácsi olyan éhes vagyok, ma még nem ettem!”

Váradi Gábor véleménye szerint ígéretek mindig vannak, és Ózdon nem kevesen vannak, akik hisznek a közösség fontosságában, a tanoda célkitűzéseiben. A tanodavezető köszönetét fejezte ki a támogatásért a helyi munkaügyi kirendeltségnek, az ózdi Vízműnek és Távhőnek, valamint **Barta Csaba** vállalkozónak és **Filipcsin Károly** önkormányzati képviselőnek. A cigány irodalom kis könyvtárát a budapesti Romano Kher igazgatója, **Zsigó Jenő** segítségével kapta meg a tanoda. Bejelentette, hogy tavaly télen nagykabátban tanultak a gyerekek, így fontos feladat a tanoda fűtésének megoldása, s ezért hívták jótekonysági rendezvényre a nagyszámú résztvevőt. A bevételt

tanulás az egyetlen olyan útlelél, amely a cigányság felemelkedését szolgálja.

Nyerges Tibor ózdi önkormányzati képviselő elmondta, hogy a képviselői keretből támogatni fogja a fűtés és a zuhanyzó megvalósítását, s csatlakozik ehhez a helyi kisebbségi önkormányzat is.

– Az indulás nem volt könnyű feladat, de erre a színvonalas szolgáltatásra a városnak nagy szüksége van. Egy alapítványnak fontos, hogy támogatókra leljen. Az önkormányzat az épületet biztosította. Egy kisebb csoda, amit egy év alatt elért a tanoda. A jövő feladata, hogy állami támogatást kapjon, így biztosítható a folyamatos működés, ha a források rendelkezésre állnak.

A képviselő ehhez kérte **Farkas László** segítségét, s mint mondta, a résztvevők jelenlétükkel is támogatják a célkitűzéseket. A színvonalas kulturális műsor keretében a Tanoda tanulói által előadott **Petőfi Sándor**, **Kányádi Sándor**, **József Attila** versek mondanivalója érezte a pillanat súlyát, az eddig végzett munka fontosságát. Azt a töretlen akaratot, amire érdemes odafigyelni a továbbiakban is. **Benkő Zsolt** gitárművész gyönyörű dallamai azonos lelki és gondolati hullámhosszat adtak a résztvevők érzéseinek. **Oláh Béla** és **Oláh Attila** ének előadása és **Balogh Rudolf** primás és népi zenekara tovább fokozta a hangulatot. A 20 órától kezdődő jótekonysági zenés esten, a Roma bálón a koktél együttes szolgáltatja a talpalávalót. A Tagore Tanodában megtekinthető volt a rendezvényen résztvevő, Kazincbarcikáról elszámazott, jelenleg Vácott élő **Bari János** festőművész kiállítása is.

Az intézmény elérhetősége:

3600 Ózd, 48-as út 3.

Telefon: 48/572-172, 572-173, 470-125

A szponzorálási szándék teljesíthető:

Kereskedelmi és Hitelbank

3600 Ózd, 48-as út 1.

Bankszámlaszám: 1020106-50081163

Józsa Zoltán



is erre a célra fordítják majd. A Kulturális Minisztérium kisebbségi referense, **Farkas László** hangsúlyozta, hogy a minisztérium támogat minden olyan kezdeményezést, amely a cigányság felemelkedését szolgálja.

– A felemelkedés akkor érhető el, ha a cigányság olyan iskolázottságot ér el, ami megfelel a mai kor követelményeinek. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma a későbbiekben is támogatni szándékozik az ilyen kezdeményezést. A tanulók tanuljanak, mert az élet ezt kívánja. Fontos feladat a cigány értelmiség kialakulása. A

Roma három diplomával

Augusztus 24-én Tata adott otthont az Eurorégiós Roma napnak. A konferencián a hozzászólók, előadók között találhattuk Vörös István tanítót is. A világosan gondolkodó, művelt szakember roma származású. Tárkányban él, és létezésével bizonyítja, hogy a tanulás elengedhetetlen az általa képviselt kisebbség felemelkedéséhez.

A negyvennégyéves fiatalembernek három családja van. Tanítói oklevél mellett közoktatás-vezetői és informatikai diplomával rendelkezik. Telepü-

lésén közmegebecsülésnek örvend, tagja a helyi képviselő-testületnek, elnöke az önkormányzat ifjúsági és sportbizottságának, vezeti a művelődési házat és a helyi falutévénél a képűtságot szerkeszti. Példája azt bizonyítja, hogy csodák nincsenek, ám kivételek akadnak. Céljaink viszont nem lehetnek mások, minthogy a kivételek legyenek az elfogadott normák a cigányság körében is. Az tény, a felfelé vezető út fárasztóbb, mint a lejtőn történő megindulás.

Vörös István eddigi pályafutása azt mutatja, a hagyományokhoz, törvényekhez, szokásokhoz való alkalmazkodás mellett törekedni lehet és kell is arra, hogy a kisebbség elképzelései, akarata minél jobban tükröződjön a társadalom-

ban, még akkor is, ha az együttélés szabályai szinte folyamatosan változnak.

A tárkányi tanító és „mindenes” a szüleitől kapta azt az indíttatást, miszerint: ha jól tanul, bármit elérhet. Ezért érdemes a romákat biztatni, mert felemelkedésükkel tényleges beilleszkedésüket segíthetjük.

Vörös István előadása végén még egyszer összegezte, mondandója lényegét: a roma fiatalok tanulási lehetőségei adottak, ám nem elég csak az iskolapadba hívni, vagy netán kényszeríteni őket, hanem eredményességre kell ösztönözni a fiatalokat. Olyan célokat kitűzni eléjük, amelynek elérése öröm forrása. Életük kiteljesedésének része, miként Vörös István esete is tanúsítja.

Sorsukról a romák dönthessenek

Beszélgetés Virág Alberttal, a Lungo Drom megyei szervezetének elnökével

Az Eurorégiós Roma Napon a civil cigány szervezet több prominens vezetője is megjelent. Köztük, **Virág Albert** a tatabányai kisebbségi önkormányzat elnöke, a Lungo Drom megyei elnöke. Néhány érdekes témáról beszélgettünk vele.

– Úgy érzékeljük, hogy bizonyos területeken jelentős előrelépések tapasztalhatók – jegyezte meg. – Ám a szükséges „fokozatot” még nem értük el. Megyénkben mind az oktatás terén, mind a munkahelyek számának tekintetében lehet és kell is lépni a romák érdekében.

– Mi a véleménye a támogatási rendszerről?

– Mint említettem, kedvező változás tapasztalható, de olyan nagy összegekhez nem jutunk, és többnyire az elosztással is bajok vannak. Nem, vagy csak ritkán veszik figyelembe javaslatainkat. Sokszor nem is oda érkeznek a pénzek, ahol igazán szükség lenne rá. Nem tudjuk ellenőrizni az áramlását, ez pedig a hatékony felhasználást is gátolja.

– Milyen javaslata lenne?

– Be kellene vonni a cigány vezetőket a döntések előkészítésébe. Miközben folyamatosan az együttműködés lehetőségeit taglalják, mi úgy érezzük inkább kirekesztenek bennünket ezekből a folyamatokból. Az a véleményem, hogy

a romák sorsáról első sorban roma származású vezetőknek kellene dönteniük.



Virág Albert

Megyei adatok

Komárom-Esztergom megyében ebben az évben a munkanélküliek 35–40 százaléka volt roma származású.

1994-ben mindössze 7 roma fiatal vette igénybe a felsőoktatási intézményekben járó ösztöndíj jellegű támogatásokat. Ez a tendencia 1994 és 1998 között sem változott különösebben, hiszen ez idő alatt 24-en igényelték a fent említett céllal támogatást. Az idén már eddig 39-en kértek felsőfokú tanulmányaikhoz segítséget, a jelentkezések ösztöndíjra csak szeptember 5-én zárulnak le.

Petrik József

Néhányan arra esküsznek, hogy sohasem az alkotó keresi meg műve tárgyát, hanem az adott téma találja meg a megfogalmazásra méltó alkotót. Csemer Géza a „Dankó Pista krónikása” szerepköre – ha úgy tetszik – fogantatásakor kiszemeltetett, hiszen a családi legendáriumot már gyerekkorában betöltötte a híres cigányprímáshoz való kötődés. Édesapja ugyanis pontosan azon a házhelyen született, ahol Dankó is először szembesült a napvilággal. Csemert azután – maga is cigány, szegedi és színházcsináló ember lévén – alaposan körbe udvarolta a téma, a kiskorában felpiszkált kíváncsiságtól, a mai küldetéses vétőig, amit most megjelent könyvével, az – egykor egekig magasztalt – él-zenész homályba veszése ellen emelt. A „Szögény Dankó Pista” című álomregény már csaknem hatszáz oldalas terjedelmével tiszteletet parancsol. Még ha nem is tudnánk előzményeiről, Csemer Géza Dankóról írt zenés játékaról, az 1993-ban bemutatott „Eltörött a hegedűm”-ről, majd annak 1982-ben átdolgozott rádiójáték-változatáról, s csak az 1994-ben kiadott legendás cigánymanachja, a „Habiszti” került volna kezünkbe, akkor is biztos állíthatnánk, hogy Csemer egyik központi témája a Dankónak való – a szegedi márványszobornál – maradandóbb emlékkállítás. Évtizedek szorgos könyvtárai, levéltári kutatásai összegződnek ebben a kötetben, amely ennek ellenére könnyed írói stílusban, átlátható fordulatokban, olvasható és olvastató formában követi nyomon Dankó életét. Miért lehet fontos életben tartani azt a példázatot, amit egykor **Dankó Pistának** hívtak? „Oh szent a szalmakunyhók küszöbe! Mert itt születnek a nagyok, az ég a megváltókat ide küldi be” – írta egykor Petőfi, s már az is hihetetlen volt. A faluvégre vetett cigánysorok putrijairól, vályogviskóiról, hogyan lehetett volna még csak hasonlót is gondolni. És akkor jött Dankó! Addig is, utána is voltak ünnepezt cigányok, de ő volt az első – s talán **Rácz Aladár** mellett mindmáig egyetlen –, akit saját korában a magyar szellemóriásokkal egy sorban emlegettek, s azok maguk közé illőnek tartották. Száz kitüntetéssel nem ér fel az, hogy **Adyt, Gárdonyit, Sipulust, Pósat** és a fiatal **Mórárt** is barátjának, tisztelőjének tudhatta. Nótaköltő, zeneszerző, színműíró volt, aki legpontosabban fogalmazta meg – műfaji korlátain belül a századvég kis- és közemberének általános életérzéseit. Úristen, mennyi mindent bele lehetne magyarázni szövegeibe! Szerencsére azonban nincs szükség rá. Sajnos nincs szükség rá! Ahogy megszűntek a zenés kávéházak, ahogy eltűnt a nótakedvelő kis- és középpolgár, ahogy átrobogtak a dzsessz, a rock, a beat, a heavy-metál és társaik a nagyvilágon, úgy egyre inkább zsugorodtak a nótakedvelők. Egykori nimbusza alaposan megkopott, egyre kevesebben ismerik életművét. Halála óta száz év telt el. Emlékműve ugyan ott magasodik Szegeden, de háta mögül a presszókbl és éttermekből többnyire csak wurlitzer zene árad a Tisza felé. Példája – hála Csemer Gézának – hívebben magasodhat a cigány szívekben, mutatva: a legreménytelenebb sorból is visznek magasra az utak. Csak azt veszi azonban a szárnyára a hír, aki tanulni, nélkülözni, küzdeni is kész sorsának jobbra fordulásáért. Csemer könyvének legfőbb érdeme, hogy – Dankó korábbi életíróival szemben – megfosztotta a hamis pátosztól az életművet. Nála Dankó Pista nem egy „nagy ember”, akit a sors történetesen cigánynak szánt, hanem vérbő cigány, kiből éppen származása és önnön akarata – szinte mindvégig a sorssal feleselve – korbácsolt közismert személyiséget. Bár minden együtt lenne, s a kísértés is nagy, Csemer mégsem formál bálványt Dankóból. A hétköznapiak, a szerelem, a kalandok, a barátságok és a napi gondok emberét mutatja meg, történést megszegyenítő mennyiségű dokumentum, levélrészlet és sok-sok kép segítségével. „Jön rátok még boldogabb idő, ha múlt s jelen nem a tiétek is, tiétek lesz a

végtelen jövő” – zárta **Petőfi**, imént már idézett versét. Amikor eddigi pályáján **Czinka Panna, Bihari, 36. Rácz Laci, Hegyi Aranka** és Dankó életútját mutatta fel zászlóként Csemer, maga is ezt a hitet erősítette, hihetetlen emberi tisztelességgel. Mélységesen hiszek abban, hogy a tisztességek történelmi távlatokban kiegyenlítik egymást. Lehet, hogy száz év sem telik el, s már Csemer Géza életét álmódja valaki filmmé, vagy dalművé. Valamelyik szegedi vagy budapesti játszótéren már közöttünk tipeghet a majdani szerző. A B&T és PolgArt Kiadó gondozásában megjelent kötet minden jelentősebb könyvesboltban kapható.

* * *

Amikor **Lakatos László** „Ne légy száműzött” című kétnyelvű költeményes kötetét letettem kezemből, a neves magyar származású amerikai filmrendezőről, **George Cukorról** közszíjon forgó történet jutott eszembe. Hollywoodban – mivel filmjeinek stáblistáján nagy számban voltak olvashatók magyar nevek –, irodájában egymásnak adták a kilincset a magyar emigránsok, hogy valamiféle szerephez, vagy más filmes feladathoz jussanak. Cukor végül megelégtelte a dolgot, s a következő feliratot helyezte el irodája falán: „Nem elég, hogy magyar vagy, tehetségesnek is kell lenned!” Talán nem ártana ennek cigány megfelelőjét kihelyezni valahol a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának illetékes irodája bejárata környékére sem. Tudomásul kellene venni, hogy minden támogatott, de értéktelen kiadvánnyal, a valóságos roma értékfordozók írásait, alkotásait devalválják. Az említett kötet büszkén hirdeti, hogy kiadását az NKÖM támogatta. **Lakatos László** a hályogkóvacsok magabiztosságával adja közre legszebb verseit. Amennyiben magyarnak születik, valószínűleg nincs az a jobb érzésű szerkesztő, aki ne hívta volna fel figyelmét arra, hogy amit ír, még messze nem érett meg rá, hogy a könyvtárak **Adytól Zelkig** tartó versespolcra tegyék. (Ami viszont oda nem való, annak – higgyék el! – a **Barival** kezdődő sorban sincs helye.) Kiadóra egész biztosan nem lelt volna. Néhány kiragadott fájdalmas idézet bizonyosság lehet rá. „A fának fő része a törzs, s a levél, / együtt az ágakkal boldogan él. / Viharban a levél hívja a törzset, / s nincs az a vihar, mely megsérti őket...” (Az örökké élő fa) nemcsak a verstan s a költőiség, hanem a természet törvényeinek is ellentmond. Elég csak körülnézni a sok megtépázott fa körül egy alaposabb vihar után. „Álmaimban minden szép és jó, / mikor felébredek az borzasztó, / borzasztó körülöttem a világ, / hisz így az élet hidd el hitvány...” (A fehér álom) soraival összecseng „A Népemhez” című vers által szabott feladat: „A föld melyen élsz, a tiéd is, mint más népé, / alkoss, mint más nép, hogy tegyél magadé”, majd: „Az élet nehéz és könyörtelen, / De mégse add fel oly hirtelen!”. Hogy lesz-e olyan valaha a hon, amilyennek Lakatos látni szeretné, idővel kiderül. Reménykedjünk benne, hogy mihamarabb ollyá lesz! „Az én hazám nem nagy, hisz az nem is lényeg talán, / A boldogság benne mindig reánk talál...” (A hazám). A lírai én megmutatása mellett Lakatos az epika felé is kikapcsol. „A vándornép élete” című alkotása talán a legjobb a kötetben. Ritmus, rím és elbeszélőkedv ebben gyakran egymásra lelnek. Kedves **Lakatos László!** Ha gondolja, magamra is értem „A bárányból farkas lett” című versének elitelő sorait: „...a szavakat, kik mondják ellene, azok a társadalomnak a feneke”, mégis arra kérem, olvasson több verset! Jeles költők költeményeit! Kemény szavaim ellenére, abba ne hagyja az írást! Elbeszélő kedve és izes fordulatai alapján, kiváló prózaíró lehet. Mivel azonban a költői tudást leginkább vers-féléket készítgetve lehet eltanulni, a versírást se hagyja abba! Higgye el, ha majdan magas fokra hág ebben a nehéz mesterségben, ön fog

antikváriumból antikváriumba jární, hogy ezeket a köteteket összevásárolja, és eltüntesse. Nagyon fogja szívegyelni, ugyanis. A XVIII. kerületi Cigány Kisebbségi Önkormányzat által kiadott kötet, a budapesti Osiris Könyvesházban még megtalálhat a polcokon.

* * *

A Partners Hungary Alapítvány, az általa 2001. januárjában szervezett, a roma programokat bemutató konferencia folytatásaként, tanulmánykötetet jelentett meg, mely a cigány kisebbségi önkormányzatokról és a velük szemben megfogalmazott lakossági elvárásokról szól. A „Mit akarnak a romák?” című – a Partners füzetek 6. részeként – megjelent kötet **Robert E. Koulis** professzor Bátonyterenyén, Tiszavasváriban, Budapesten, Szegeden és Nagykanizsán végzett kutatásainak tapasztalatait és következtetéseit foglalja egybe. Összesen száz kérdést tett fel az említett városokban ötszáz cigánynak. Egyebek mellett

olyan fontos tanulságok kerülnek a felszínre általa, mint ez: a megkérdézett romáknak, ha lehetőségük nyílna a kisebbségi önkormányzatok megváltoztatására, mindössze 10,7%-uk hagyná őket úgy, ahogy vannak, azaz 89,35%-uk változást akar. Hogy milyen irányút és miben? Erre keres és ad választ e könyv. A cigány és a magyar olvasóközönség hálás lehet a szerzőnek, aki fáradságot nem kímélve tart tükröt a hazai társadalom és a kisebbségi önkormányzatok elé. Azért a Vaclav Havel gondolatért is hálásak lehetünk, amelyet könyve mottójával választva, s tanulmánya élére nyomtatva, talán a magyar értelmiség körében is sikerül meggyökereztetnie: „a cigányság nem a demokrácia, hanem a civil társadalom lakmusz próbája”. A kötet a Partners Hungary Alapítvány címén (1024. Budapest, Keleti K. u. 15/B.) szerezhető be.

– Hegedűs Sándor –

A zene és a szó egyenrangú...

Mottó 1.: „Ahogy a zenész szüntelenül keresi a legszebb hangot, úgy várja a zene a világmindenségben, hogy valaki megszólaltassa.”

(Ausztrál bennszülött mondás)

Mottó 2.: „Minden cigányember magában hordozza a muzsikát, nincs szüksége hangszerre: ő maga a zene.”

(Kárpáti cigány mondás)

A cigányzene mindenkire hat, bárhol éljen is, bármilyen nyelven beszéljen is. Ez a mi zenénk sajátossága! Ez talán visszhangra a lelkekben, amitől úgy érezhetjük, hogy bekapcsolódtunk a világ dolgaiba, az igaz értékek vérkeringésébe...

Szemünk előtt új cigányzenei műfajok születnek és egyre gyakrabban tapasztalhatjuk a művészetek összekapcsolódását. Az igényes cigányzene következetesen teremt kapcsolatot más művészetekkel: figyelembe veszi mind azt, ami a festészet, a film és az irodalom területén történik. Nem véletlen, hogy a cigány irodalom vezető szerepet tölt be, a cigány zene többnyire a nyomában halad. Ez nem is lehet máshogy, mert az irodalom elsőként érzékeli az új problémákat és a művészeti ágak között a legkorábban ábrázolja az emberi tevékenység különböző szféráiban lejátszódó mély folyamatokat. A cigány zene pedig, egyre gyakrabban használja fel a cigány irodalmat alapanyagként. De sajnos sokan nem elég igényességgel választják ki a zenei alkotás irodalmi alapját, ha ugyan valóban irodalmunkból építkeznek...Ez kétséges, ha olyan szöveget üvöltet világgá, nem egy, felkapott roma népzenei, vagy roma pop együttes, ami csurog a giccsből, és valójában lelküktől idegen, életmódunktól nem fakadó, ér-

téktelenségekkel próbálják elhitetni, hogy azok és olyanok vagyunk, ahogy ők ezt megéneklék: bizony sokat árthatnak, és nagy árat fizethetünk még az ilyen produkciók pillanatnyi sikeréért! Ők bizonyára úgy gondolják, hogy a szöveg másodrendű. Pedig a szöveg nem arra szolgál, hogy csupán alapja, és alárendeltje legyen a zenének. Kéretik megjegyezni, hogy a zene és a szó egyenrangú! És a hallgató sem túl gyakran primitív, igénytelen, mindent befogadó, zenemaradék-fogyasztó... (Írhattam volna moslékot is!)

Akkor a legsikeresebb a zeneszerző és a költő találkozása, ha a zene és a szöveg harmóniát alkot, új értéket teremt, és úgy hat a hallgatóra, hogy szétválaszthatatlannak érzi a dallamot a szövegtől, sőt fel sem merül benne, hogy amit hallgat, az két művészeti ág összelelkezéséből született:



A fotó csak illusztráció

egyszerűen csak szépnek, igaznak találja. A cigány dalok legtöbbször a sorsról, az emberről, rajtuk keresztül a korról, az életről szólnak. Ma már alig képzelhető el hosszú távon igazán sikeres dal kifejező, jó szöveg nélkül. Bár csak gyakrabban nyúlának zeneszerzőink **Bari Károly, Osztójkán Béla, Choli, Rigó József, Horváth Gyula, Szolnoki Csanya Zsolt és Szécsi Magda** verseihez. Már akad rá (követendő) példa. Ez nagy öröm számomra, mert így egymás

felé közelítve könnyebb a találkozás, arról nem is beszélve, hogy ha kiváló költészettel foglalkozik az ember, önmagával szemben is igényesebb lesz.

A mai roma zeneszerzők munkásságában, ha elvétel is, de ötvöződik a maga ősi formájában élő folklór, a komoly, és a könnyű zene. Igen jó példa erre az általam tisztelt és szeretett **Ando Drom** együttes. Az Ando Drom változatos, de egyértelműen felismerhető „andodromos” zenei világa nem véletlenül kelendő. Zseniális érzéssel ötvözik a régít az újjal, a komolyat a könnyűvel, mindig készen állva a megújulásra, a kísérletezésre. Végeredményben véve mindez egyetlen célt szolgál: több oldalról, más-más úton eljutni a hallgatóhoz, megragadni, megnyerni őt, közös, szabadon hőmpolygó érzésekre, és gondolkodásra késztetik. De érdekes módon, az Ando Drom zenéje nem oldódik fel más művészetekben, és nem is olvasztja azokat magába. Épp ellenkezőleg! Maximálisan hangsúlyozza a zeneiséget, megőrzi sajátosságát. (Mivel nagy rajongója vagyok az Ando Drom együttesnek, úgy érzem nem hallgathatom el az utóbbi években tapasztalt negatív élményeim sem velük kapcsolatban. Sajnálatos, hogy évről évre megtervezettebbek fellépéseik, sokat veszítve ezzel felszabadult természetességükből! Ebből adódóan, talán most már csak hallgatni jobb őket, mint látni... De ez változhat, ha az örömenélés nem csak muzsikájukban, de a külsőségükben is megnyilvánul újra, ha a vidám pergetőket nem gyászos arckifejezéssel ajándékozzák nekünk...) Nem vagyok egyedül azzal a felismeréssel, hogy valóban eljött az ideje annak, amikor összekapcsolódhatnak különböző művészeti ágakban felhalmozott értékeink. Remélhetően, a jövő cigány zene művészete sok mindent befogad a társ művészetekből felsőfokon, s így még jelentősebb, még piacképebb művészeti ág lesz.

Miczura Varga Edit

“Asszonyo

Szécsi Maga

A XI. Kerületi Önkormányzat Humán Szolgálatának szervezésében került megrendezésre Szécsi Maga

“Asszonyok szigete”

A kiállítás megtekinthető szeptember 1-10. között

Cím: Budapest, Művelődési Ház



k szigete”

a kiállítása

tató Központjának családsegítő szolgálata

agda Ferenczy Noémi díjas képzőművész

című kiállítása.

-ig, hétfőtől csütörtökig 10-18 óráig.

nők út 40. 1119.

Fotó: Nyári Gyula



Dr. Mestyanek Ödön alpolgármester
és Szécsi Magda

...az ingyenes oktatás is gondot okoz...

– interjú Nagyné Váradi Anna népművelővel –

Életünk, alkotásaink sok példán mutatják be, hogy népünk milyen gazdag tehetségekben, s ehhez művészeknek sem kell lenni. Szép példa erre **Nagyné Váradi Anna**, aki találekony, bátor, kezdeményező ember, olyan tehetséggel megáldva, aki nem formálisan, hanem alkotó módon viszonyul munkájához, kötelességeihez. Anna az új utak állandó keresése, tökéletesítése és a cigányság elesettjeinek magához ölése közepette is meglátja a hétköznapi szépségét és romantikáját. Mintha azt mondaná minden tette, hogy a mai modern önfeláldozás és hősiesség nem abban áll, hogy nem vesszük figyelembe az időt! Manapság az a fogalom, hogy a „munka romantikája” minőségileg új tartalommal telítődött a cigány értelmiség (a valóban tenni akarók) körében, mert ötvöződött a legbátrabb tervek pontos számvetésével és a tudományos megalapozottságával... Nagyné Váradi Anna minden mondatában érződik a mélységes felelősség, s az a kívánság, hogy a cigányság számára is közelebbé váljanak az álmok, az élet minden területén... Így vall életéről:

„Családunk hatodik, legkisebb gyermeként születtem. Nagyobb testvéreim nem fogadtak valami nagy örömmel, mondván, „minek kellett ez a kis vakarcs.” De ez nem azt jelenti, hogy nem szerettek, sőt... Nem tudom hogyan lehetséges, de én a kicsi gyermekkoromra nem emlékszem vissza. Elmondások alapján – állítólag – nagyon jó, szorgalmas kisgyermek voltam. Kisiskolás koromban a suliból hazaérve azonnal a házi feladat elkészítéséhez akartam hozzáfogni, de anyám, aki ebéddel várt haza azt mondta, hogy először enni kell – mire én sírva fakadtam, hogy nem engedi a leckém írni. No, ennyit a stréberségről! Arra emlékszem még, hogy bátyáim a számtan-tudásomat jól irányzott taslikkal jutalmazták. Matek iránti „lelkeseдем” és e területen elért „sikerem” később is elkísért.

Kis, szoba-konyhás házban éltünk igen szűkös körülmények között. A sok gyermeket (mi hatan, plusz az apám első házasságából két gyermek) etetni, öltöztetni óriási gondot jelentett szüleimnek. Nagyon szerény ruházatunk volt, de mindig tiszta! Emlékszem, mivel én voltam a legkisebb,



egész általános iskolás koromban a testvéreim kinőtt ruháiban jártam, pedig de szerettem volna újat!

Az általános iskolai tanítóimra mindig szívesen emlékszem vissza. Emberséggel, szeretettel neveltek, tanítottak. Az első megpróbáltatásokat a továbbtanulás éveit hozták. A kereskedelmi pályát szerettem volna választani, de nem fogadtak a gyakorlóhelyek. Ez akkor rosszul esett, de ma már nem bánom, hogy másként alakult az életem. Talán ez volt az, ami a végső lökést megadta, hogy már csak azért sem leszek „szürke ember” – több akarok lenni! Gyors- és gépiró iskolába jelentkeztem és oda felvettek. Az iskolába több falumbeli osztálytársammal ingáztam, így nem okozott különösebb gondot a beilleszkedés. És volt egy egri lány, aki szívesen barátkozott velem, az első naptól kezdve barátnőjeként kezelt. A gépiró iskola második évében négy-hatórás munkát kellett vállalni – a gyakorlat megszerzése miatt – azoknak, akiknek nem volt írógépük. Nehány helyen, ahol tudtam, hogy van felvétel, személyesen érdeklődtem, de sehol sem tartottak igényt a munkámra, rám... Egyszer aztán az egyik vállalatától bejötték az iskolába, hogy gépirót keresnek. Tanárom elsőként engem ajánlott, így felvettek! Nagyon örül-

GYORSFÉNYKÉP

Született: 1953. 12. 23.

Dormánd

Gyermeke: Csaba (19 éves)

Kedvenc írója: Zádori Bence

Költője: Radnóti Miklós

Choli Daróczi József

Festője: Péli Tamás

Zeneszerzője: Johann Strauss

Étele: rántott hús

Itala: pezsgő

Könyve: Banyaláz

Hangszere: hegedű

Illata: friss illat

Városa: Sopron

Színe: fehér

Gyümölcse: szamóca

tem, hogy végre nekem is van munkahelyem. A vállalat dolgozói viszont igen szűrés szemmel néztek rám. Méregettek – ugyan kiféle – miféle ez a rút kiskacsa. Nagyon egyedül éreztem magam, de lefoglalt a munkám, és ha volt egy kis szabadidőm, elővettem a tankönyveimet, mivel időközben beiratkoztam a gimnázium levelező tagozatára.

Második munkahelyemen kezdődött csak igazán a megpróbáltatás, a pofonok sorozata. Olyan megyei szervezethez kerültem, ahol rangot jelentett dolgozni. Miként kerültem akkor én oda?! Érdeklődtek a munkám iránt, és elégedettek voltak a szorgalmammal. Jó referenciát adtak rólam. Ezen a munkahelyen nagyon sokat tanultam az Életről! (...)

Magyar érettségi vizsgám remekül sikerült. Óriási élmény volt számomra, hogy kedvenc költőmről, **Radnóti Miklósról** beszélhettem. Megdöbbsenem, amikor az utcán egy-két ember megállított, hogy gratulál az érettségi vizsgámhoz. Csak bámultam, vajon honnan tudják, hogy milyen eredményt értem el. Kiderült, hogy tanárain és az érettségi elnök dicsekedett el... **Kántor Tibor** magyar tanáromnak

köszönhetem, hogy olyan pályára tévedtem, amit jelenleg nagyon szeretek. Mikor leérettségiztem, elhatároztam, hogy továbbtanulok.

Eddigi munkahelyi vezetőm külön kérelmet írt a központnak, hogy engedélyezzék a továbbtanulásomat, mert „úgy érzi, igaz ügyet szolgál – hivatkozva származásomra –, ha megadják számomra is azt a lehetőséget. Egyik kezemen meg tudnám számolni, kik buzdítottak... Inkább próbáltak lebeszélni a tanulásról, hogy úgy sem sikerül. Hálás szívvel gondolok dr. Somos Lajos bácsira (Egri Tanárképző Főiskola) és Molnár Lajosnéra, a drága Katika néni-re – pedagógus –, akik őszinte szeretettel bátorítottak a főiskolai tanulmányaim során. Csodába illő módon első nekifutásra felvettek a főiskolára, népművelő szakra. Elhatároztam, ha belerokkanok is elvégzem, megmutatom, mire vagyok képes! Életem egyik legcsodálatosabb pillanata a diplomakiosztó ünnepség volt. Forgott velem a világ örömben, nem hallottam semmit, csak a tapsot. A diploma megszerzése nagy szó volt, mert a kis faluból még a nem cigányok sem törtettek diploma után, az meg végképp elképzelhetetlen volt – 20 évvel ezelőt –, hogy egy cigány családból származó leány diplomát szerez. Annál is inkább, mivel apám kőműves mellett dolgozott, hétvégén pedig lakodalmakba járt zenélni, illetve házakhoz – köztük tanítókhöz – járt mosni, vasalni. Egyszóval kész csoda volt, hogy ilyen háttérrel és főiskolára jártam. Szüleink nem tudtak nekünk segíteni a tanulásban, de azt megkövetelték mindannyiunktól, hogy becsületesen tanuljunk. Így lett belőlünk több szakmával is rendelkező, érettségizett és főiskolát végzett ember.

Szüleink igyekeztek nyugodt légkört biztosítani a tanuláshoz. Még ma is tisztán emlékszem például arra, hogy kisgyerekkoromban, amikor még mi is az ún. cigánysoron laktunk a falu szélén, ahová járda nem vezetett, anyám a gyerekeket a hátán vitte el a műútig, hogy ne térdig sárosan menjenek az iskolába. A legfontosabb útravalót adták a szüleim: tartást, becsületet, szeretetet, kitartást! Mindig azt hajtogatták: „tanuljatok, azt nem vehetik el tőletek.” Visszatérve a főiskola elvégzéséhez: a munkahelyemen azt ígérték, hogy egy előadói állást kapok a diploma megszerzése után, csak hogy aki megígérte (az emberséges vezető), már nem dolgozott ott addigra. Mondták, ha akarok ott maradhatok főiskolai végzettséggel továbbra is, adminisztrátornak. Ez van! A nekem ígért helyre pedig felvettek egy nyolc osztályt végzett kádert. Erre én eljöttem a munkahelyemről... Még gimnáziumi éveim alatt elkezdtem a megyei napilapba írogatni. Tetstettek az írásaim, így a lap külső munkatársa lettem. Rendkívüli boldogságot jelentett, amikor viszontláttam írásaimat az

újság hasábjain. Írtam is rendületlenül. A főszerkesztő biztatott: „Tanulj, tanulj és utána gyere közénk, ha meg van a diploma.” Éjjel-nappal tanultam és dolgoztam. Mielőtt megkaptam volna a diplomát, a főszerkesztő – aki bízott bennem – hirtelen meghalt. Ezek után mehettem az új főszerkesztőhöz. Adminisztrátori állást ajánlott és kevesebb fizetést, mint amennyiért akkor dolgoztam...

Az előítélet, azt hiszem nem csak engem, hanem másokat is végig kísér. Azt gondolom, hogy minden ember egy bizonyos fajta lelki sérülést hordoz magában, mert vagy így, vagy úgy, de egyszer biztosan megtapasztalta milyen az, ha „másként” kezelik. Bizonyára ennek tudható be, hogy nagyon sok cigány ember nem találja önmagát. Sokan, főleg az úgynevezett kiemelkedett, vagy értelmiségi cigányok, gyökértelenül érzik magukat, mert nem érzik magát jól a cigány közösségben hirtelen – ő már másképpen él (azt szokták mondani: elmagyarosodtak), nem érzik jól magát a nem cigányok között, mert a lelke mélyén érzik, nem közéjük tartozik, ha éreztetik ezt vele, ha nem. Én így gondolom. Ezt az identitás zavart sokan nagyképűséggel kompenzálják, vagy rettenetes gatlásosságukat mindenféle kifogással palástolják. Azt tapasztaltam, hogy „legnagyobb” cigányaink között is vannak, akik identitás zavarban szenvednek, de ezt soha senki nem ismeri el. Erről jut eszembe, hogy tanuló koromban mindig azt hitték, hogy külföldről jöttem át tanulni, később, mikor családdal elmentem üdülni, akkor pedig azt, hogy Magyarországra jöttem férjhez. Az elképzelhetetlen volt az emberek számára, ha valaki normálisan él, cigány is lehet... Sajnos, azt tapasztalom, hogy napjainkban felborult az értékrend. Az apáinktól, anyáinktól kapott örökségünk: emberi tartás, egymás megbecsülése, tiszteletben tartása, a méltóság, az alázat nem tekintendő értékek. Nem érték a becsületesen élő, gyermekeiért dolgozó családanya, mert „azok azért szülnek sok gyereket, mert a családi pótlékból akarnak megélni.” Megtanultuk sajnos mindazt, amit nem kellett volna: anyagiasság, ingység, közömbösség, törtetés, stb. Régen, ha nekem volt, volt neked is! Tisztelettel gondolok viszont Lakatos Menyhértre és Choli Daróczi József-re, akik felkeltették a kíváncsiságom. Őket olvasva határoztam el, hogy mélyrehatóbban megismerkedem a cigányság történelmével, kultúrájával. Így aztán, a másoddiplomát romológiaiból szereztem meg. De itt kell említést tennem Varga Ilonáról, aki szeretettel irányított és igazgatta lép-teimet a média felé, mert önmagamban soha nem éreztem volna, hogy képes leszek riporteri feladatok ellátására. Ha belegondolok a sok-sok nehézség közepette, mindig akadt egy-egy jó tündér, aki segítségemre volt. A munkám során, művelő-

désszervezőként, rengeteg olyan emberrel találkoztam, akiktől tanulhattam, akik bátorítottak, ha mélyponton voltam. Vagy ott vannak a köszönő levelek, amelyeket gyermekektől, szülőktől kaptam (táborítottam 13 éven át, cigány gyermekek részére), vagy azok az elismerések, amelyeket a cigány kisebbségi képviselők részére tartott előadásaim, gyerekfoglalkozások után kaptam. Az a sok-sok hálás tekintet... tehát azt mondom, sok nehézség volt az életemben, de elismerést is kaptam: 15 évig voltam egy megyei lap tudósítója, a cigányságért végzett közéleti munkámért Nívó díjat és Közéleti díjat kaptam. Sokat gondoltam már arra, hogy jó volna megírnem az életem, hiszen bőven lenne egy kötetre való mondanivalóm. Mindezt tenném azért, hogy tanulságot szolgáltson mindenki számára. Soha ne add fel! Ezt a címet adnám a könyvemnek. De sajnos nincs időm! Lefoglal a család, a hivatás, a közéleti tevékenység.

A magánéletemben is voltak kudarcok, hiszen mint az élet minden területén, itt is fenntartással – mondjuk ki nyíltan –, jó adag előítélettel fogadnak minket. Mindig is zárkózott voltam és a sok keserűség még visszahúzódóbbá tett. De végül is nem adtam fel, és ma már elmondhatom, hogy biztos családi háttér van mögöttem. Ez volt az, ami erőt adott, ha megtiportak. Azt mondtam magamnak, vár otthon a szerető család, a gyermekem, akire végtelenül büszke vagyok! Jelenleg második művészeti főiskolák, és büszkén vállalja a cigányságát! Remélem másoknak is lesz elég erejük a boldoguláshoz és nem adják fel! Azt gondolom, hogy a cigányoknak elsősorban munkát kellene biztosítani, mert minden ember akkor érzik magukat biztonságban, ha a családjának biztos megélhetést, ezáltal a jövőt tudja biztosítani. Munkanélküli vagy segélyből élő családoknak az esélyegyenlőségről bűn beszélni, hiszen az ingyenese oktatás is gondot okoz számukra. Szeretném példaképül állítani mindazokat a cigány családokat, akik képesek mindennap megvívni a maguk harcát a család fennmaradásáért, akik picinyke jövedelmüket is úgy szortírozzák, hogy az már kész művészet. Nehéz sorsuk ellenére, képesek becsülettel és méltósággal élni. Igaz, ez nem hír, ez nem érdekel senkit! Sajnos kevés pozitív példát látnak az emberek a médiában, pedig így lehetne gyorsabb eredményt elérni. Azt gondolom a szemléletváltás volna a legsürgősebb e területen. Hogyan képzelem a jövőt, mit szeretnék elérni? Békében és biztonságban élni. Béke legyen az országban, a családokban, az emberek lelkében. És ne kelljen a cigányoknak tízszer-húszszor-százsor többet tenni, örökké bizonyítani!...

szécsimagda

Társasági Rovat

FELHÍVÁS! A Lungo Drom szerkesztősége szeretettel várja olvasóitól, a családban történt jeles eseményekről készült minőségi fotókat: **esküvők, keresztelők, temetések, vagy találkozások** emlékezetes pillanatait, illetve hobbik végeredményeiről készült (közlésre méltó), fényképeket: **szobrokról, saját tervezésű ruhákról, süteményekről, mesebeli nagy halakról, kerámiákról, festményekről, saját erőből felépített házakról, családtagként kezelt autókról, különösen jól sikerült frizurákról stb.** A közlésért nem fizetünk, de szeretnénk örömet szerezni olvasóinknak a fotók megjelentetésével, a most induló, társasági rovatunkban. **A beküldött fotókat megjelentetés után csak felbélyegzett, megcímezett válaszborték ellenében tudjuk visszaküldeni.**

A szajlai Bencsik Diána és Papp Zoltán 2001. július 7-én kötött házasságot.



Eger, Népkert szökőkúttal.
A boldogság teljes



Verpeléten a Petőfi Művelődési Központban
200 vendég vacsorához készül

Pintér József és Pálmái Edina júniusban mondták ki a boldogító igent. A tiszapüspöki „titkosszolgálati ügynőkség” megerősítette azt az információt, miszerint azóta már útban van a trónörökös is.



Az esküvői torta,
a vőlegény
ajándéka
gyönyörű
arájának



Érzékeny
pillanatok.
Anyja és lánya

AMIT A DIÁKHITELRŐL TUDNI KELL!

A diákhitelre minden 35 évnél fiatalabb magyar állampolgár pályázhat, aki akkreditált felsőfokú alapképzésben vesz részt, függetlenül attól, hogy nappali, esti, vagy levelező tagozaton, illetve államilag finanszírozott vagy költségtérítéssel képzésben tanul. A hitel feltétele a hallgatói jogviszony igazolása.

A diákhitel a képzési követelményben megszabott ideig, a főiskoláknál általában hat, nyolc, egyetemeken tíz, tizenkét félév.

A diákhitel igénylési csomag augusztus 27-től kapható az ország összes nagyobb postahivatalában, ahol 300 forintért hozzá lehet jutni, s amelyen a Diákhitel Központtól a hitelt igényelni kell. A kitöltött és aláírt nyomtatványokat – szeptember 3-tól – a kijelölt postahivatalban lehet leadni. (A postahivatalok listája a tájékoztató nyomtatványban megtalálható.)

Év közben is igényelhető a hitel, az első félévben legkésőbb december 15-ig, a 2. félévben legkésőbb május 15-ig kell leadni a hiteligenylési lapot.

A hitel maximális összege évente 210 ezer forint, amelyet kétszer öt hónapon keresztül kapnak a hallgatók, a nyári szünet ideje alatt nem. **Az igényelhető havi összegek:** 21 ezer, 15 ezer és 10 ezer forint. A szeptembertől felvehető diákhitel kamata maximum 9,5 százalék lehet.

Ha a hallgató lediplomázott, vagy abbahagyta a tanulást, vagy kizárták az oktatási intézményből, tehát amikor megszűnik a hallgatói jogviszonya, meg kell kezdenie a hitel törlesztését. A törlesztőrészlet a jövedelem 6 százaléka, melyet a munkaadón keresztül a Diákhitel Központnak kell fizetni.

A Diákhitel Központ Információs vonala: 06-40/240-024

Pályázat

Az Országos Cigány Önkormányzat a cigányság élethelyzetének javítását célzó pályázati felhívást tesz közzé

A pályázat célja:

A különböző településeken a cigányság élethelyzetének javítását szolgáló feladatok ellátásához a *részbeni vagy teljes önerő biztosítása*.

A pályázat benyújtásánál az agrár-gazdasági célok 2001. évi költségvetési támogatásáról szóló 15/2001. (III. 03.) FVM rendelet, a vidékfejlesztési célú irányzat felhasználásának részletes szabályairól szóló FVM rendelet és a céljellegű decentralizált támogatás pályázat rendszerének működtetéséről szóló 7001/1998. BM irányelv rendelkezései, valamint a Területfejlesztési célú irányzat felhasználásának részletes szabályairól szóló 89/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet, továbbá a területi kiegyenlítést szolgáló fejlesztési célú támogatások felhasználásának részletes szabályairól

szóló 92/2001. (VI. 15.) Korm. rendelet az irányadó.

A pályázatot az Országos Cigány Önkormányzathoz lehet benyújtani. (1074 Budapest, Dohány u. 76. Telefon: 322-89-03, 322-89-61, érdeklődni Szabóné Tóth Éva titkárnál lehet, a fenti telefonszámon.) Pályázhat valamennyi cigány kisebbségi önkormányzat és civil szervezet.

Pályázati feltételek:

A saját forrás biztosítására beadott pályázatot egy időben kell benyújtani a fent megjelölt két kormányrendelet alapján a megyei területfejlesztési tanácsokhoz benyújtandó pályázatokkal. A megyei területfejlesztési tanácsokhoz benyújtandó pályázat nélkül önállóan a saját forrás biztosítására nem lehet pályázni. A pályázatnak olyan területre kell írá-

nyulnia, ahol a különféle célok megvalósításával az ott élő cigányság életkörülményeiben jelentős javulást lehet elérni.

Pályázati határidő:

a pályázatok benyújtása folyamatos, a támogatásra **2001. szeptember 30-ig** lehet pályázni.

Elbírálás ideje: folyamatos

Az elbírálást az Országos Cigány Önkormányzat elnöksége végzi el szakértőinek javaslatai alapján. A pályázathoz adatlapot az Országos Cigány Önkormányzatnál lehet beszerezni. A kitöltött pályázati adatlaphoz egy példányban csatolni kell a megyei területfejlesztési tanácsokhoz benyújtott pályázatot, amelyre a saját forrást ezen pályázat alapján kívánják biztosítani. Pályázati díjat nem kell fizetni.

Bacht dél o dél

(Adjon Isten szerencsét) – V. rész

1. Álomfejtés, álomfejtők, álmoskönyv. 2. Jóslás, kártyavetés módjai.

Asszony ha öreg – gonosz, mindenre elszánt ellenség támadt

Aszalt gyümölcs – egészség.

Asztalt látni – vendégség, eszem, iszom, lakodalom vár rád.

Bab – gazdagság, szerencse elé nézünk.

Baglyot látni, hallani a kiáltását – rossz előjel, kár, veszteség.

Barackot látni – szerencse.

Barackot enni – betegség.

Barackfát látni, különösen ha virágzik – nem kerülöd el a házasságot.

Batyu – nehéz út előtt állsz.

Babát látni – vesztetre törek.

Béka – szerencse.

Béka brekegést hallani – jó hírek várnak.

Béka ha rádmászik, rádugrik – beteg lesz.

Békát találni valami alatt – nagy szerencse – rejtett titkot tudsz meg.

Bibliát olvasni – nagy veszekedés.

Bicska – nagy veszekedés, verekezés.

Birkózás – megküzdész ellenségeddel.

– Ha alul maradtál veszítesz.

Bíróság előtt állni – ellenségeid támadásra szánták el magukat.

Bitófát látni – szerencséd lesz.

Bodzavirágot szedni – betegség, baj.

Bográcsban főzni – szegénység előjele.

Bokor, különösen ha száraz – szomorúság.

Bolonddal találkozni – nagy szerencse.

Botot látni, kézbe fogni – családi veszekedés.

Bort inni – szégyen.

Bort hordóból üvegbe önteni – baj, veszekedés a családban.

Borotválkozni – nagy veszteség ér.

Borsót enni – betegség.

Borsót főzni – szegénység.

Boszorkányt látni – nagy családi veszekedés.

Bögre ha zománcos és melegítik – betegség.

Bögre ha eltörik – nagy veszekedés a családban.

Bútor – rossz előjel.

Bútor, ha erős fa szagát érezzük – halál a rokonságban.

Börtönben ülni – betegség.

Börtönbe menni látogatóba – csalással szerzel sok pénzt.

Cédulát kapni, látni – baj, halál.

Céklát enni – betegség.

Cimbalom – veszekedés.

Cipőt felvenni – nagy utazás előtt állsz.

Cipő ha szoros – baj, szegénység.

Cipőt elveszíteni – rossz hír.

Cipőt találni – nyereség, ajándék, jutalom.

Cipőt, kenyeret enni – veszély közeledik.

Citromot enni – betegség.

Csalán ha megcsíp – nagy harag.

Csapdát állítasz – jó nyereséges vállalkozás.

Csapdát más állít – veszteséges vállalkozásba kezdesz.

Cseresznyét látni – nagy öröm.

Cseresznyét enni – betegség, beteg gyerek.

Cséplést nézni – veszekedés a munkahelyen.

Csirke, különösen ha tarka – nagy szerencse.

Csizmát felhúzni – fölösleges, vesztés út.

Szűk csizmába járni – szerencsétlenség.

Csók – mindenképpen árulás. Fontos, hogy ismerős, vagy ismeretlennel csókolózol. Ha ismerős akkor családi, ha ismeretlen akkor munkahelyi kel-

lemetlenség az árulás következménye.

Anyóst megcsókolni – a legnagyobb családi veszekedést jelenti.

Darázs – veszekedés.

Dinnye – verekezés.

Disznó, ha sovány – halál a családban.

Disznó, ha kövér – urakkal, hivatalos emberekkel lesz dolgunk.

Dohány – gyorsan múló betegség.

Dögöt látni – gazdagodás, nyereség.

Döglött ló, ha piros – válás a szerelmesedtől.

Döglött ló, ha szürke – elbúcsúzhatsz a szerencsédől.

Dögöt nyúzni – váratlan pénzt kapsz.

Dunyhát látni – betegség.

Dolgozni – nagy veszedelem.

Más dolgozik – idegen viszi el a már mutatkozó szereancsédet.

Dülőúton menni – új házasság, nagy életváltozás, költözködés.

Edényt összetörni – károd lesz és ez miatt veszekedés.

Ecetet inni – szerencse, nyereség.

Egeret látni – haszon, nyereség, jutalom.

Egérfogó – veszélybe kerülsz.

Egeret megfogni – legyőzöd ellenségedet.

Éjszaka – családi veszekedés.

Éjfél álmodni – nagy veszedelem közelsége.

Elégni, égési sebeket szenvedni – veszély, nagy betegség.

Evés – egészség.

Nézni, hogy más eszik – nyereség.

Epe – családi veszekedés, harag.

Erszényt elveszíteni – váratlan nyereség, gazdagság.

Ember, ha öreg – családi veszekedés.

Ember, ha kancsal – veszélybe kerülsz.

Ember, ha guggol – gonosz ellenség.
Ember, ha szakállas – szerencse.
Ember, ha sánta – ellenség.
Elesni – betegség.
Erszény, ha más meglátja – titkodat megtudják.
Esküdözöl hamisan – törvénnyel lesz dolgod.
Esőben állsz – pénzt kapsz, nyereség.
Erdőben járni – szerencse, váratlan öröm.
Édességet enni – bánat.
Énekelni – szomorúság.
Ételt látni (főtt, sült étel) – betegség.

Fa alatt ülni – jó hír.
Faág, zöld – nyereség.
Faág, száraz – baj, szegénység. (Ez figyelmeztető, mert később öngyilkosságot követőknél vissza-visszatérő álom.)

Faág, ha világos – házasság, kérés.
Fazekat látni – vendégségbe, nagy eszem-iszomba hívni.
Fazekat piszkosan látni – szégyen, megaláztatás ér.

Fáról leesni látsz ismerőst – a rokonságban váratlan halál.

Fáról leesni látsz idegent – a szomszédságban váratlan halál.

Fáról te esel le – a te haláloed.

Száraz fa – szerencse.

Farkast látni – ellenségeid támadnak.

Farkassal küzdeni – meg kell küzdened ellenségeiddel.

Fazekat lefedni – nőnek férjhez menést jelent.

Fácánt látni – szerencse.

Fácán elrepül előttünk – közeli szerencsénk elrepül.

Fájdalmat érezni – közeli öröm.

Fejszét látni – kár, betegség.

Fejszével dolgozni – életveszély.

Fehér színt látni – szerencse.

Fekete színt látni – szerencsétlenség.

Fejet látni külön az ember testétől, ha nagy a haja – szerencse.

Állat fejet látni külön a testétől – szerencsétlenség.

Fésű – veszekedés.

Fésű ha piszkos, vagy hiányoznak a fogai – veszély.

Fésűlködni – bánat.

Fogat húzatni – halál.

Zápfog húzatása – közeli hozzátartozó halála.

Saját fogunkat húzzák – közeli hozzátartozó halála.

Saját zápfog húzatása ha fáj – saját halál.

Fokhagymát látni is, enni is – szerencse.

Folyóba esni – váratlan szerencsétlenség.

Füstöt látni – veszekedés, verekedés, harag.

Fúrót látni, vele dolgozni – barátunk halála.

Füben járni mezítláb – hosszú élet jele.

Fülemülét látni, énekét hallani – szomorúság.

Fürdeni piszkos vízben – betegség.

Fürdeni széplánnyal – szerencse.

Fürdeni öregemberrel vagy öregasszonnyal – rossz előjel.

Fűzfát látni – váratlan utazás.

Gabonát látni – gazdagság.

Gabonát lapátolni – váratlan nyereség.

Görbe fa – rossz hír.

Galamb – jó hír.

Gatyát felvenni – dicséret, buzdítás, tisztesség.

Gerendát látni, cipelni – segítséget kapsz a munkádhoz.

Gomb – veszekedés, harag.

Gombát füben látni – megtetszel valakinek.

Gólya – költözködés.

Gödörbe nézni – halál.

Gödör szélén más áll – halál a rokonságban.

Gödört átugrani – nagy betegségből gyógyulás.

Gyerek – pletyka.

Gyertya – nyereség, jutalom, elismerés.

Gyomlálni – szerencsétlenség.

Gyeplőt fogni – verés, verekedés.

Gyöngy, gyöngyöt fűzni – szomorúság, könnyek.

Wuscher Anna
– folytatjuk –

ILLIK, NEM ILLIK!?

Vendégségben

Meghívás nélkül még ismerőshöz is modortalanság betoppanni. Előzetes megbeszélésre, telefonálásra van szükség. Senkit sem illik csak beszélgetésre meghívni. A vendég hálás a meghívásért, amit udvariasságával fejezhet ki, vagyis azzal, hogy pontosan érkezik. Ha nemcsak udvariasnak, de jól neveltnek is akar látszani, nem megy üres kézzel, hanem pl. italt, virágot, könyvet visz a háziaknak.

Ha megérkeztünk, ne ülünk megilletődve. Kezdjük közömbös témával a társalgást.

Vigyázat! Vendégségben nem illik az otthont, a bútort, tárgyakat vagy az ételt kritizálni, ócsárolni, még akkor sem ha ok volna rá. Persze az ellenkező vélet, a magasztalás, az ömlengő áradozás sem kívánatos. Mértéktartó, udvarias társalgás az ildomos.

Vendégségben nem illik susogni, evés közben vagy helyett rágyújtani, a terített asztalnál étvágyat elvevő témáról – betegségről, gusztustalanságokról, saját keserveinkről – eszmét cserélni.

Ha a vendég eltör valamit, kérjen bocsánatot, de semmi esetre se ajánljon fel kártérítést, mert nem illik, sőt sértő.

A terített asztalnál ne legyünk se mohók, se fanyalgók. A mértéktartás jó benyomást kelt rólunk. Közhelyszámba menő alapszabály, hogy halat késsel enni illetlenség és a saláta bal kéz felől van. Késsel sohase érintsük a szánkát! Evőeszközzel ne mutogassunk, ne csörömpöljünk, ne „lássák”, hogy beszélünk és ne „hallják”, hogy eszünk.

Kanállal csak levest eszünk. Villával: előételt, apróhúsokat, karfiolt, gombát, tojásételt, salátát, pástétomot, főtt tésztát. Kézzel illik enni virslit, szendvicset, kelt tésztákat, gyümölcsöt, kivéve a dinnyét, ehhez kés és villa dukál.

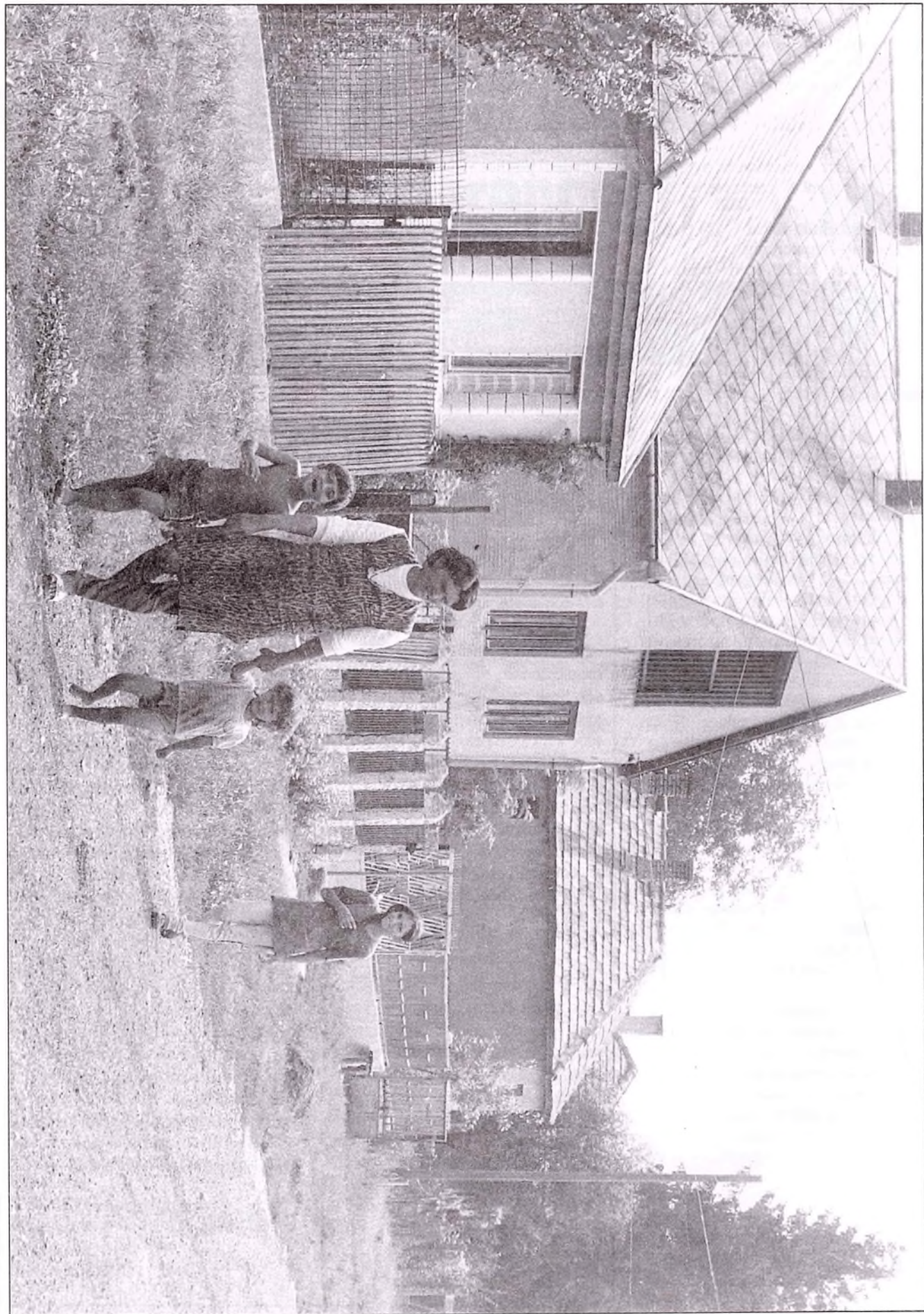
A bor töltése a házigazda feladata. A poharak ünnepélyes üritésekor (pl. családi születésnapján) mindenkinek illik felállnia, kivéve az ünnepeltnek.

Ha végeztünk az evéssel, az evőeszközöket jobbról balra, nyelével kifelé helyezzük a tányérra mintha 14 órát mutatnának. Ha azonban még kérünk, az evőeszközöket keresztbefektetjük a tányéron: a kést jobbról, a villát balról.

Az asztalbontást nem illik a vendégnek kezdeményeznie.

Alapszabály: vendégségből távozáskor illik megköszönni a vendéglátást!

Forrásként Ottlik Károly:
Protokoll plusz című könyvét
használtam.
Lukács Ilona



Szemfényvesztő globalizáció

Nincs még egy fogalom, melyet oly sokszor és oly sokféleképpen értelmeznének, mint a globalizáció. Mert ha gazdasági szempontból nézzük, az egyre inkább egységesülő világot egyszerre jellemzi az elviselhetetlen nyomorúság és a példa nélküli gazdagság. Persze akár egy országon belül is. S miközben globális világrendrőről beszélünk, kulturális szempontból a szellemi elszivatagosodás megannyi jelenségével találkozhatunk. Ugyanazok a civilizációs-fogyasztási szokások jelennek meg európai és nem-európai országokban egyaránt. Csakhogy a globalizálódásnak éppúgy vannak haszonélvezői, mint kárvallottjai. Méghozzá az utóbbiak mérhetetlenül nagyobb létszámban. Merthogy például az internetes kultúrához való hozzáféréshez technikai eszközökre van szükség, melyeket a létminimum alatt tengődő családok aligha tudnak megvásárolni. Nem kevésbé olyan tudásra, nyelvi ismeretre, melyet – megint csak példaként – a funkcionális analfabétáktól a legkevésbé sem várhatunk el.

S éppen ezekről a körülményekről nem feledkezhetünk el. Hiszen a globalizálódás áldásaiból mindig is azok részesülnek, akik az ehhez szükséges anyagi és szellemi feltételekkel rendelkeznek. Kár lenne minderről öncsaló módon elfeledkezni. Amint-hogy arról is, hogy a fokozódó intellektualizálódás és racionalizálódás valaha is egyenlő lenne a kulturális egyenmősődéssel. A nyelvi, vallási, civilizációs különbségek híján nem lenne érdemes fejlődésről sem be-

szélni. Nem szólva arról, hogy a globalizáció csak látszólag járul hozzá az egyenlőtlenségek csökkenéséhez. Az életszínvonalbeli különbségek felszámolásához egyáltalán nem, legfeljebb csak bizonyos információk könnyebb elérhetőségéhez. Ugyanakkor már most is észrevehető, hogy egy országon belül is a gazdagok egyre gazdagabbá, a szegények pedig még szegényebbekké válnak. S ez egyáltalán nem meglepő. Mert – ahogyan már utaltam rá – az anyagi és szellemi forrásokhoz való hozzáférés egyenlőtlensége a globalizálódással nem szűnik meg.

S míg a társadalom töredékének behozhatatlan előnyt hoz, a többség számára inkább csak halmozódó hátrányokat. Összehasonlíthatatlanul többet, mint amit a társadalmi igazságosság minimuma alapján feltételezni lehetne. Méghozzá azért, mert például a piacgazdaság eszközeinek hatékony felhasználásából nem mindenki egyformán részesül. Ráadásul a globalizáció annak illúzióját teremti meg, hogy ha akarjuk, bármikor elérhetjük előnyeiket. Csakis az egyéni szándékon és elszánt akaraton múlik minden. Dehát éppen az ellenkezőjéről van szó. A gazdasági okokon túl a személyes és közösségi identitás megőrzésének sokkal nagyobb szerepe van, mint ahogyan első látásra feltételeznénk. Mindenekelőtt kulturális értelemben. Mert ha valamit, akkor ma újra tudjuk, hogy a különböző történelmi hagyományoknak és értékeknek milyen nélkülözhetetlen jelentőségük van a társadalom életében. S éppígy azt is

mondhatnánk, hogy a globalizálódás valamiképpen mindig magában hordja az értékvesztés kockázatát. Legfőképpen amiatt, hogy olyan életvezetési szokásokat alakít ki, melyek a felemásan értelmezett korszerűség mintáihoz igazodnak.

Megannyi példát hozhatnánk fel arra, mennyire klisészerűvé válik az ember mindennapi élete akkor, ha csupán a divatokhoz próbál alkalmazkodni. A szórakozástól kezdve a társas kapcsolatok bármely formájáig. S bár lehet moralizálva panaszkodni e folyamat felerősödése miatt, arról azonban egy pillanatra sem feledkezhetünk el, hogy a globalizáció igazi haszonélvezői mindig egy szűk kört alkotnak. Akikről ugyan feltételezhetjük, hogy nem közömbösek a szegények, a munkanélküliek vagy a hátrányos helyzetűek problémái iránt, ám az mégiscsak kétségbevonhatatlan tény, hogy amíg létezik egy olyan társadalom, amelyben a polgárok egy részének életkilátásai már születésük pillanatában jóval rosszabbak, mint másokéi, ezen a helyzeten a globalizáció vajmi keveset változtat. Ha nem inkább szemfényvesztő módon azt a reményt táplálja, hogy olyan csodaszerről van szó, mely mindenki javát szolgálja. Ami persze azért sem igaz, mert minél tagoltabb gazdasági, kulturális és politikai értelemben valamely társadalom, annál inkább ellenáll mindenfajta egyenmősítő kísérletnek. Még akkor is, ha a globalizáció eszményei esetleg azokat ejtik rabul, akik nem látják hátrányait.

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet egyetemi, illetve főiskolai tanulmányokat, az első diploma megszerzéséért, nappali tagozaton folytató cigány hallgatók részére, tanulmányaik folytatásához szükséges számítógép használatának elnyerésére.

A pályázat célja: Elősegíteni az eredményes felsőfokú tanulmányok folytatását. A munkaerőpiacon történő elhelyezkedés esélyeinek növelését.

A számítógép használat elnyerésének feltételei:

- kizárólag nappali tagozatos képzésben való részvétel az első diploma megszerzéséig,
- az utolsó félév tanulmányi eredményének átlaga, legalább 3,5,
- a pályázat benyújtása előtt legalább egy, eredményesen befejezett félév az adott oktatási intézményben a fenti eredménnyel,
- a hallgató nyilatkozata arról, hogy a használatba kapott számítógépet hol kívánja üzemeltetni, illetve arról, hogy az Internet hozzáférést biztosító telefonvonalat ki üzemelteti és a vonal-fenntartás költségeit ki vállalja,
- a hallgató kötelezettségvállaló nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy nyertes pályázat esetében vállalja az ECDL vizsga 18 hónapon belüli letételét. Tudomásul veszi, hogy a vizsgakötelezettséggel kapcsolatos költségeket a nyertes viseli, és a vizsga határidőre való letételének elmaradása esetén a számítógép használatának biztosítása megszűnik.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot,
- önéletrajzot,
- 1 db színes igazolványképet,
- a lakóhely szerinti helyi cigány kisebbségi önkormányzat, országos vagy helyi cigány civil szervezet, vagy a települési önkormányzat jegyzőjének aján-

lását, aki ismeri a pályázó eddigi életútját,

- az utolsó félév eredményét igazoló lecke-könyv fénymásolatát, amelyet az oktatási intézmény tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat),
- nyilatkozat önmaga vagy gondviselője által a vezetékes telefon létesítésének, fenntartásának és üzemben tartásának kötelezettségére vonatkozóan,
- igazolás a szolgáltatótól arra vonatkozóan, hogy telefondíj tartozás nem áll fenn,
- nyilatkozat az ECDL vizsga letételére és költségeinek viselésére vonatkozóan,
- nyilatkozat arról, hogy nyertes pályázat esetén hová kívánja telepíttetni a számítógépet.

A pályázatok beadási határideje:

2001. október 15.

A benyújtott pályázatok elbírálásának határideje:

2001. november 30.

A nyertes pályázók azonos hardver és szoftver konfigurációval rendelkező, a kor követelményeinek megfelelő számítógépet kapnak. A nyertes pályázókkal a Közalapítvány a számítógépek használatára kizárólag a diploma megszerzéséig vagy a tanulmányok befejezéséig köt szerződést. A Közalapítvány gondoskodik a számítógépek házhoz szállításáról és ellenőrzéséről. A Közalapítvány a szerződés időtartama alatt fenntartja magának a jogot, hogy a gépek rendeltetésszerű használatát a helyszínen bármikor ellenőrizhesse. A pályázó tudom-

ásul veszi, hogy amennyiben tanulmányi átlaga a pályázatban meghatározott átlag alá csökken, a Közalapítvány egyoldalúan és azonnal felbontja a használatba adási szerződést. A hallgatók kötelesek félévente rövid írásbeli szakmai beszámolót készíteni arról, hogy a számítógép milyen módon segíti tanulmányaikat. Felhívjuk a pályázók figyelmét arra, hogy a nyertes pályázók kizárólag jog tiszta szoftvereket és a Közalapítvány által biztosított operációs rendszert használhatják. Ettől eltérő rendszer használata kizárólag a Közalapítvány engedélyével lehetséges. A jogosulatlanul használt rendszerek miatt jogkövetkezmények kizárólag a nyertes pályázót terhelik, a Közalapítvány pedig haladéktalanul felbontja a számítógép ingyenes használatára vonatkozó szerződést.

FIGYELEM!

A benyújtási határidőn túl, valamint a hiányosan érkezett pályázatokat a Kuratórium érvénytelennek tekinti.

A pályázati adatlap beszerezhető: A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában (1091 Budapest, Üllői u. 47-49. Tel./Fax: 06-1/215-6550, 215-6552) személyesen, illetve felbélyegzett válaszboríték ellenében a Közalapítvány Irodájának munkatársai postán megküldik, illetve a Közalapítvány honlapjáról www.macika.hu letölthető.

A pályázatot 1 példányban lehet benyújtani személyesen vagy postai úton a Közalapítvány Irodája részére. (1091 Budapest, Üllői u. 47-49.)

Roma tanulók szakképzése (pályázati kódszám: 886)

A pályázat célja: Azoknak a szakképző intézményeknek, szervezeteknek, vállalatoknak, kisvállalkozóknak a támogatása, akik segítik és ösztönzik a roma tanulókat a pályaválasztásban, és az első szakmájuk megszerzésében, különös tekintettel a képzés során bekövetkező lemorzsolódás megelőzését szolgáló tennivalókra.

A pályázók köre: Olyan szakképző intézmények, szervezetek, vállalatok, kisvállalkozók, amelyek szakképzést és gyakorlati oktatást vállaltak, és utána segítenek a diákoknak a szakmunkásként való elhelyezkedésben. Előnyben részesülnek azok, akik

- * a munkaerőpiacon keresett és hiányszakmák képzését támogatják,
- * különös figyelmet szentelnek a gyengébben tanuló, vagy egyébként hátrányos helyzetű, legalább általános iskolát végzett diákokra,
- * nem egyszeri képzést nyújtanak, hanem hosszú távon is lehetővé teszik a diákok képzését (ez alól kivételt képeznek a kisvállalkozók),

- * a képzendők legalább 50 százaléka roma származású (ahol a roma származású diákok aránya ennél alacsonyabb, ott a támogatás kizárólag a roma származású diákok közvetlen segítésére fordítható, pl.: ösztöndíj, kéziszerszám, tankönyv, tanszer stb. formájában).

Pályázni lehet:

- * a képzéshez szükséges felszerelések, kellékek, segédanyagok beszerzésére,
- * a roma diákokat segítő tevékenységeket végzők, a végzett diákok elhelyezésében közreműködők, illetve az elhelyezkedettekkel kapcsolatot tartók ösztöndíjára (mind a diák, mind a vállalkozó részére),
- * kisvállalkozók esetén a képzés ideje alatt ösztöndíjra és a vizsga költségeire,
- * a roma diákok esetleges tandíjára, amit a Soros Alapítvány a képzőknek közvetlenül fizet ki.

A pályázat követelményei: Pályázni kizárólag az e célra szolgáló űrlap kitöltésével lehet, amelyhez mellékelni kell a

pályázati program részletes leírását, amelynek tartalmaznia kell a következőket:

- * az intézmény szakmai hátterének bemutatását, a kisvállalkozó esetén szakmai önéletrajzot,
- * az intézményi illetve kisvállalkozói tevékenység leírását,
- * az intézmény működését bemutató dokumentumokra (SZMSZ, Alapító Okirat, stb.), kisvállalkozó esetén működési engedélyének, cégbíróági bejegyzésének, mestervizsgáját igazoló okiratának fénymásolatát,
- * a képzésben résztvevők, vagy részt venni szándékozók névsorát,
- * a képzési- vagy munkatervet, amelyhez csatolni kell:
 - a roma tanulók lemorzsolódásának megelőzésére vonatkozóan vállalt konkrét feladatok leírását,
 - továbbá a végzettek elhelyezkedésére vonatkozó ajánlati nyilatkozatokat,
- * és a munkaügyi központ nyilatkozatát arról, hogy a jelzett szakmában, a területen az elhelyezkedés mennyiben biztosított,
- * a program megvalósításának ütemtervét legalább havi bontásban,
- * a megvalósításban esetlegesen résztvevő partnerek bemutatását, az együttműködés módját, együttműködési nyilatkozatokat,

- * a program részletes költségvetését, külön feltüntetve ebből az önrészt, és az egyéb forrásokat,
 - * tandíj igénylése esetén a képzendők nevét, jellemzését, szociális hátterük, és tanulmányi eredményük leírását.
- ÓLÉNYEGES, hogy megalapozott pályázatok születessenek, azaz minden esetben ki kell térni arra is, hogy milyen előzetes marketing tevékenység (piackutatás) előzte meg a program kidolgozását, vagyis mennyire biztosított a képzett fiatalok elhelyezkedése helyben, vagy a környéken.

A pályázaton elnyert támogatással minden esetben el kell számolni. Az elszámolás elmaradása vagy nem megfelelő volta további pályázás lehetőségéből való kizárás mellett jogi úton történő felelősségre vonás kezdeményezését is maga után vonhatja.

Beküldési határidő: 2001. október 5.

Értesítés a döntésről: 2001. december 31-ig.

További információ és pályázati adatlap beszerezhető: személyesen, vagy postai úton a pályázó nevére megcímezett és felbélyegzett közepes méretű válaszboríték megküldésével, valamint letölthető az Internetről:

**Soros Alapítvány 1023 Budapest, Bolyai u. 14.
postacím: 1525 Budapest, Pf.:34. Telefon: 315-0315, Fax: 315-0201, e-mail: infosoros.hu Internet: www.soros.hu**

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent alábbi kötetek szerkesztőségünk címén megrendelhetőek! (Szolnok, Aranka út 3. 5000)



Farkas Kálmán:

*Csisznyikói cserepek 350,-Ft
Elnémult hegedűk 300,-Ft
Fekete Nap 500,-Ft
Roma holt lelkek 300,-Ft*

Rácz Lajos:

*Élő remény (zsoltárok) 500,-Ft
Roma értelmiségiek arcképcsarnoka 500,-Ft*

A Pont Kiadó által kiadott, *szintik és romák a náci rendszer idején* című kötete 20%-os kedvezménnyel megrendelhető, egyszerű postai levelezőlapon vagy akár telefonon/faxon közvetlenül a kiadótól. Cím: Pont Kiadó 1300 Budapest, Pf.: 215. Tel./Fax: 06-1/368-8058

Köszönet

Az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ ezúton mond köszönetet a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának, **Rockenbauer Zoltán** miniszter úrnak zongoravásárláshoz nyújtott támogatásáért, mely lehetővé teszi a későbbiek folyamán az igen tehetséges cigány származású fiatalok bemutatkozását komolyzenei téren is.

Tisztelettel: **Bordás Andrásné** igazgató

Felhívás

Felhívjuk a Cigány Kisebbségi Önkormányzatok figyelmét, hogy **Csemer Géza „Szögény Dankó Pista”** című könyve megjelent, **2001 Ft helyett 1000 Ft-ért**, jutányos áron megvásárolható, illetve megrendelhető az Országos Cigány Információs és Művelődési Központ címén, illetve telefonszámán.

Országos Cigány Információs és Művelődési Központ
1103 Budapest, Gyömrői út 103.

Tel./Fax: 265-08-38

Felhívás

Kisújszállási varrónők csoportja, minőségi bedolgozói munkát vállal.

Érdeklődni: **Horváth Jánosné**nál,
a 06-20/456 9318-as telefonszámon lehet.

Roma Koktél Show!

Az országban egyedülálló táncos, zenés, szórakoztató, mulatós műsor.

A show műsor egy órá és az alábbiakat foglalja magában:

• Állandó zenekarral kísért műsor • Állandó táncosokkal • Változó énekesekkel • Sajátos koreográfiával • Sztárvendéggel (ha a megrendelő hozzájárul anyagi támogatással) • Könnyűzenei, mulatós, hangulatos, látványos zenés táncos műsor.

A műsor megrendelhető: **Babai János**nál a show műsor producerénél és eszmei szerzőjénél.

Ár megegyezés szerint. • Hanganyagot igény szerint küldünk.

A műsorban fellépők létszáma kb. 20-30 fő, 99% roma.

Várom szíves megrendelését!

Telefon: 06-20/370-896 Fax: 06-88/454-010

Cím: 8182 Peremarton gyártelep Pf.: 10

Köszönettel: **Babai János**

Miért szeretem?

Varázslatos gyermekrajzok

– Avagy Koppány fiam magyarázatai –

Alig ismerek olyan felnőttet, akit nem bűvöl el a gyermekrajzok bája. Ezek a sete-suta, de szabadon áramló, áradó vonalak új világot teremtenek, különös nézetből mutatnak nekünk álomországi teremtményeket ásitó fűzfát, balettcipőben pipiskedő lilomot, bicikliző kígyót, meseerdőt hátán cipelő békát, labdalábú tacsót, falevélhajú boszorkányt. De ki tudná felsorolni mind, a gyermek fantázia varázslatait, kiapadhatatlan, szabadság szülte formáit. A gyerekek már 3-4 évesen minden segítség nélkül, maguk fedezik fel a rajzolás törvényeit (hogy, nincsenek törvények) a perspektívát, a tónusok harmóniáit, vagy kontrasztjait, amikor a színekkel játszanak. Még az igen rosszul rajzoló gyermek is örömet leli a színekben, a színezésben, és hosszú ideig képes magyarázni, hogy mit jelent az általa húzott girbe-görbe vonal a lap alján. Ami persze, például Koppányka szerint, nem egyszerűen csak kék színű görbe vonalat jelent, hanem:

„részes óriás nyomát, csiga mosdó vizét, törpe király uszodáját, királylány elhagyott szalagját, vagy éppenséggel fiú cémát, mert, hogy a piros nem fiú, csakis a kék...”

Karikát nem gyakran rajzol. Azt mondja: „túl kövér!” Ha megdicsérem paca-lovon nyargaló vitézét, vagy vonalzókezu törpéjét, vagy azt a felhőt, ami éppen átváltozik tündérkenyérre, csak nevet és azt mondja: „lehet, hogy nem is én csináltam, mert tudod anya gondolkodott a kezem...”

Ezt ismerem én is. Ezt a fajta kézgondolkodást. Úgy születik, hogy semmire sem gondol az ember, de keze nyomán alakzatok és kifejezési formák jönnek létre. Maguktól.

A gyerekrajzok eredetisége is így jön létre, és a bennük élő, eleven szabadság hatására: „Azt tehetem, amit akarok!” érzésére. A gyerekrajzokban soha nincs tudatos gonoszság, hamisság, hiúság, magakelletés, csak naiv őszinteség, amit egyre

ritkábban találunk meg a felnőtt rajzokon! Annál inkább az unalomig ismételt kimódoltság, hatni akarás, rideg céltudatosság, a szónoklatszerű: meg tudok felelni! görce kerül előtérbe, hamissá téve a legelragadóbb, valós technikai tudást felmutató grafikákat is. A gyermek (még) nem akar megfelelni senkinek! Szabadon, csupa szívjóságból képes orrot és ormányt is rajzolni egyszerre egy szeretett arcra, mert adni akar, s mert az ő világában ez még természetes: „Ádám (Koppány óvodai barátja), szereti az elefántot, de neki nem lett ormánya, de én csináltam neki – magyarázza.

– Ádám most mihez kezd az orrával? – kérdezem a rajzot nézegetve.

– Hát, szagol vele! – néz rám értetlenül, hogy ugyan, mit nem lehet ezen megérteni.

– És az ormányával? – feszegetem tovább a kérdést.

– Az csak úgy van... hogy legyen! Mert, szereti az elefántot...” – és újból elmondja az egészet, szép lassan, hogy biztosan megértsen. Koppányka beszél, beszél... közben eszembe jut valaki, aki a következőket mondta: „az ember nem akadályozhatja meg magát abban, hogy gondolkozzék. Hát akkor gondolkozzunk. Én gondolkodom, gondolkodom, szeretnék kizárólag rajzban gondolkodni. De van ez a másik nyelv is, az én nyelvem, a szavak, amelyek elárasztanak. A szavak befurakodnak a rajzokba, amelyeket gyakran szavakká lehet változtatni...” Milyen kár, hogy nem maradhatott gyermek örökre az idézett ember...



szécsimagda



F E J T Ö R Ö K



Szervusztok Gyerekek!

Szeretettel üdvözlünk benneteket a tanév első hónapján. A csodálatos, vidám nyár után ismét megkezdődik a komoly tanulás. Tanuljatok szorgalmasan, de ha van egy kis szabadidőtök, olvassátok újságunkat, fejtsetek meg rejtvényeinket!

Szerelmi varázslatok a cigányok életében

Ha egy lány meg akarja nyerni a kiválasztott fiú szerelmét, különböző varázslatos módszerekhez folyamodik.

A lángokban lévő betűket helyesen olvassátok össze, a szerelmi varázslás néhány kellékével ismerkedhettek meg!



Akikre büszke a cigányság

Népünk körében, szinte minden művészeti ágban vannak és voltak kiemelkedő egyéniségek.

A jelzők, meghatározások alapján találjátok ki, kiről lehet szó?!



A cimbalom „Paganini-je”

A „festőkirály” volt és lesz is!

A „Cigánytánc üstököse”

A „cigányok hangja” – a rádióban.

A mesék világa

Szécsi Magda meséi minden olvasót csodálatba ejtenek. Írásai a cigány folklór hagyományait eleveníti meg olyan erővel, hogy szinte az olvasó a mese középpontjában érzi magát.

Az alábbi rejtvényben az író néhány meséjének a címét láthatjátok, de egy-egy szó kimaradt, amelyet az utasítás alapján nektek kell megfejtetnek!



Magda Szécsi

A cigányasszony meg az pokolban lakik

A cigányok régi uralkodó + a

Virtumfrukk, a hiú harci a szemétdomb ura

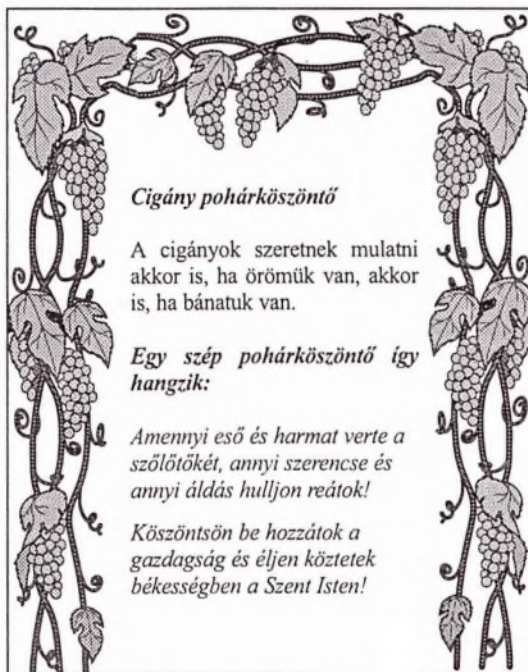
Cigány pohárköszöntő

A cigányok szeretnek mulatni akkor is, ha örömük van, akkor is, ha bánatuk van.

Egy szép pohárköszöntő így hangzik:

Amennyi eső és harmat verte a szőlőtőkét, annyi szerencse és annyi áldás hulljon reátok!

Köszöntsön be hozzátok a gazdagság és éljen köztetek békességben a Szent Isten!





KOS (III. 21 - IV. 20.) – Kifáradva vág neki az októbernek, s mert ritkán kerüli hatalmába a fáradtság, most megrémül, betegségre gyanakszik... Pedig csak egy kellemes hétvégére lenne szüksége ott, ahol végre önfieledten önmaga lehet s nem kell szerepet játszania! Tervezen be tehát egy hosszú hétvégét. A munka megvája, s attól sem kell tartania, hogy a kollégái elvégzik ön helyett! Nekik ez túl nagy feladat volna. Az ön teherbírást, temperamentumát kevesen tudják követni, így meg sem próbálják... Ez a hónap tehát, legalább részben legyen a kikapcsolódás és a szerelemé. Váratlan találkozások, új ismeretségek kínálkoznak, de semmi pénzért ne dobja el a régi szereimét, mert mindent elveszithet vele együtt...



BIKA (IV. 21. - V. 20.) – Mint mindig, most is mások helyett dolgozik, mert szívén viseli a munkahelye gondjait. Ha majd önnek kell segítség, nem talál önzellen munkatársakra! A hónap vége boldog szerelmi órákat tartogat mindkét nembeli bikanak, de különösen a hölgyeknek lesz varázslatos élményben részüik. Egyes bika szülöttek magas kitüntetésben részesülnek ebben a hónapban, természetes, hogy ezzel irigyei számát növeli... ön mindig, mindenért keményen megdolgozott! Próbáljon meg önfieledten örülni...



IKREK (V. 21. - VI. 21.) – Ez a hónap hosszú időre meghatározza, befolyásolja életét. Sok olyan esemény várja, amelynek az első pillanatban talán nem is tulajdonít fontosságot, s majd csak idővel döbben rá, mennyire megváltoztatta eddigi életvitelét. Most már mindent sikerül elérnie a munkában is. Az ikrek többsége örül és igyekszik kihasználni a lehetőségeket, mert tudja: olyan karriert futhat be, amilyenről eddig csak álmodozott. Újít mások egyengetik, magas rangú, befolyásos barátok segítik, de a megvalósítással járó terhek, gondok, teljes mértékben az ikrekre várnak. Annyira leköti a feladat, annyira a karrierre koncentrálnak, hogy elhanyagolja a családját, kedvesét, barátait. A hónap közepén összezördülésekre számíthat, de a nagyobb veszekedéseket a régi módszerrel képes elhárítani=enyeli! A hónap végén legyen óvatos mert megint romantikus érzések kerítik hatalmába, az ártatlannak induló kalandok közül egy komolyra fordul és alaposan fölkaparja az érzelmeit. Lehet, hogy ő az igazi!?



RÁK (VI. 22. - VII. 22.) – Ön fél minden változástól, de erőt vesz magán és néhány olyan dologba fog, ami alaposan felforgatja a napjait... Anyagi helyzetének nem kedvez ez a változás, de a hirtelen kiadások után néhány heti takarékoskodás és egy kisebb összegű váratlan bevétel helyrebillenti pénzügyi egyensúlyát. Hétfégeken aludjon sokat, vagy keresse fel régi barátait. Baráti társaságban sok olyan információval gazdagodhat, aminek birtokában saját helyzetét is más megvilágításban látja. A hónap végén, pontosan: október 27.-én, egy váratlan találkozás felkavarja érzelmileg. Most majd megtudja, hogy mit is jelent a boldogság, ha lesz elég bátorsága hozzá...



OROSZLÁN (VII. 23. - VIII. 23.) – Nehezen viseli a kudarcokat, ezért ez a hónap kicsit megviseli majd. A sikertelenség okát nem másokban kell keresnie: saját megfontolatlanúsága, önfújósága, hirtelen haragja a bajok forrása. Különösen a „főnökével” kellene kesztyűs kézzel bánni! Beosztottjai és barátai a legnehezebb órákban is ön mellett állnak, családjára is számíthat. Változtatni tehát csak saját magán kell. Igaz ez a legnehezebb.

A házárdjátékok erősen csábítják, de próbáljon meg ellenállni. Eredményt csak munkával érhet el, kockázattalással nem. Anyagilag amúgy is kezd helyrerázódni! Nem itt a baj...



SZÜZ (VIII. 24. - IX. 23.) – Nehezen tud szót érteni a világgal, pedig úgy érzi, hogy világmegváltó ötletei vannak! A görcsös munkálkodás egy idő után megbosszulja magát, ráadásul a környezetét is magára haragítja örökös zsörtölődéseivel. A hónap végén fergeteges vitákra számíthat... A gyors döntések, gyors változások távol állnak a szüz-jegyű embertől. Ők alaposan megfontolják mit és mikor tesznek, ami olykor azzal jár, hogy elszalasztják a kínálkozó lehetőségeket. Most váratlan feladat várható, nem lenne szabad sokáig mérlegelni.

Lehet, hogy érdemes lenne pár napot családjától távol töltenie, mert teljesen másra vágnak szerettei, és másra ön! A hirtelen nyakába

szakadó magány jó alkalmat teremtené az önelemzésre, rossz és jó tulajdonságai számbavételére...



MÉRLEG (IX. 24. - X. 23.) – Nemcsak anyagilag, erkölcsileg is elismerésben lesz része. Barátai talán rosszallják, hogy elhanyagolja őket, de az igazi barátság az efféle, időszakos lazulás miatt nem bomolhat fel. A szerelem az egyetlen fix pont zaklatott életében. Kedvese a nehéz percekben is boldogságot varázsol ön köré...

Pénzügyei nagyszerűen alakulnak, alkalmas az idő befektetésre!



SKORPIÓ (X. 24. - XI. 22.) – Mert, ön helyett mások döntenek majd, sok féle elképzelése közül az válik valóra, amelyekre a legkevésbé számít, de ennek kivételesen most, szívből örülni fog! Ráadásul most robban be a nagy szerelem! Régóta vágyott rá, most mégis zavarban van... Térjen már magához, és hozza megszokott formáját! Munkájában, egész életvitelében túlszárnyalhatja önmagát, de azért legyen mértékletes...



NYILAS (XI. 23. - XII. 21.) – A bolygók kedvező állása miatt olyan terveit is sikerül megvalósítani, amelyekről pedig már majdnem lemondott. Anyagi helyzete megerősödik, kölcsönt azonban csak nagyon megbízható barátjának adjon (de inkább ebben a hónapban neki sem!) Mert nagy a veszélye, hogy jó helyzetét haszonlesők akarják kihasználni és majd bottal ütheti ezresei nyomát...

Legyen igen óvatos a közlekedésben és az elektromos berendezésekkel, mert ügyetlenségének komoly következményei lehetnek! A hónap közepén találkozik valakivel, akiről már azt hitte, hogy nincs hatással önre. Ki fog derülni, hogy tévedett...



BAK (XII. 22. - I. 20.) – Az elmúlt hónapok okozta, (rejtegetett) kellemetlenségek kikezdtek idegeit, és alig várja, hogy magára zárja az ajtót estéknként. Fáradt és türelmetlen. Környezete nehezen viseli hangulat változásait. Ők nem tudják, hogy partnere a szakítás gondolatával játszik, nem azért mintha nem szeretné önt. Ellenkezőleg! Mert, mindenkivel jobban szereti... Félti... Büntudata van... A pénz miatti aggodalom tovább rontja amúgy sem rózsás hangulatát. Ne idegeskedjen! Összességében nem lesz olyan kellemetlen az október, erre egy szép éjszaka után döbben rá igazán...



VÍZÖNTŐ (I. 21. - II. 19.) – Ön képtelen alávetni magát a kényszerű helyzeteknek. Szenvet, ha nem saját elképzeléseit kell megvalósítania, de nehezen viseli az egyhangú hétköznapiakat is. Ha csak teheti felrúgja a korlátait, azzal sem törődve, hogy ezzel tönkreteseti egzisztenciális helyzetét. Elképzelhető, hogy sok vízöntő szülött a hónap elején beolvass a főnökének, és ott hagy csapot-papot, új állás után néz. De amilyen rossz passzban van a munkát illetően, olyan kedvezőek az esélyei a szerelemben. Mágnesként vonzza a másik nemet, s olykor talán megfontolatlan kalandokba is belebonyolódik, csupán az újdonság varázsa kedvéért, vagy másért! Ebben a hónapban amúgy is ideges a pletykák miatt, hát ne adjon okot arra, hogy önt is szájkukra vegyék a szomszédok, akik minden lépését számon tartják...



HALAK (II. 20. - III. 20.) – Nem fülük a foga a munkához, s olyan keserves ábrázattal indul el reggelként, mint aki kígyók közé készül fegyvertelenül. Kedvtelensége, családottsága rányomja a bélyegét minden tevékenységére. Így aztán októberben végzett munkájában nincs sok köszönet. Munkatársai rosszallását személyes sértésnek fogja fel. Igaz, hogy sok gondja van, és régóta titkol valamit! Ráadásul anyagi helyzete sem túl rózsás. Kölcsönökről álmodik, de kevés az esélye arra, hogy meg is kapja. Ahelyett, hogy valósan itélne meg a helyzetét, már megint légvárakat épít... Es miközben otthon több megértést követel magának, házon kívüli új kapcsolatokat szövöget. Hiába kéri barátai tanácsát, nem tudnak segíteni. Egyedül kell döntenie, és túlélnie ezt a nehéz hónapot...

Országos vásárok naptára

2001. október hónapra

Október 1., hétfő	Pécs -R,	Szeged-
Csongrád -oá,	Szeged-	Cserepes sor -k-jv,
Október 2., kedd	Cserepes sor -k-jv,	Szekszárd -oák,
Bátorterenye -oák,	Szendrő -bv,	Szentes -oá,
Cegléd -oá,	Szolnok -av,	Szolnok -av,
Nagyecsed -oák,	Tiszacsege -bv,	Tarnaméra -oák,
Nagykanizsa -oák,	Október 8., hétfő	Tompá -oák,
	Tiszacsege	Zalaegerszeg -av,
Október 3., szerda	Őszi Vásár	Október 15., hétfő
Tura -oák,	Október 9., kedd	Egyek -oák,
Veszprémvar-sány -oák,	Gönc -oák,	Kapuvár -ok,
	Zalaegerszeg -oák,	Nagydorog -oák,
Október 4., csütörtök	Október 10., szerda	Szendrő -oák,
Cellőmölk -ok,	Csorna -oák,	Október 17., szerda
Miskolc -oák,	Makó -oá,	Jánoshalma -oák,
Ónod -oák,	Mezőcsát -oák,	Miskolc -osk,
Szeged-	Miskolc -osk,	Október 18., csütörtök
Cserepes sor -ok,	Vajszló -ok,	Szeged-
Vésztő -oák,	Október 11., csütörtök	Cserepes sor -ok,
Október 5., péntek	Komádi -oá,	Október 19., péntek
Gyöngyös -oá,	Szeged	Komádi -oák,
Gyula -oák,	Cserepes sor -ok,	Miskolc -ok,
Miskolc -ok,	Október 12., péntek	Október 20., szombat
Pécs -R,	Miskolc -ok,	Mezőberény -oák,
Október 6., szombat	Október 13., szombat	Miskolc -ok,
Abony -oá,	Déaványa -oák,	Miskolc -ok,
Debrecen	Dunapataj -oák,	Mohács -oák,
Őszi Nagyvásár,	Jászberény -oák,	Pécs -ok,
Komló -oák,	Miskolc -ok,	Sárbogárd -oák,
Magyarnándor -oák,	Ózd -oák,	Tokaj -oák,
Marcali -ok,	Pécs -ok,	Október 21., vasárnap
Miskolc -ok,	Október 14., vasárnap	Albertirsa -oák,
Pécs -R+ok,	Dombóvár -ok,	Bököny -oák,
Október 7., vasárnap	Gödöllő -osk,	Cegléd -oák,
Debrecen	Gyomaend-rőd -oák,	Csorvás -bv,
Őszi Nagyvásár	Jászdózsa -oák,	Dunaföldvár -oák,
Gyomaend-rőd -oák,	Jászkarajenő -oák,	Fegyvernek -ok,
Jászapáti -oák,	Kiskörös -oák,	Hajdúnánás -oák,
Kiskunhalas -oák,	Miskolc -av,	Heves -oák,
Lajosmizse -oák,	Pápa -oák,	Jánosháza -bv,
Miskolc -av,	Pécs -oák,	Kunszent-miklós -oák,
Nagykörös -av,		Miskolc -av,
Pápa -k-jv,		Mórahalm -oák,
		Pécs -oák,

RÖVIDÍTÉSEK

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
r.	= régiségvásár
bv.	= termékbemutató és vásár
üv.	= ünnepi vásár

Szászvár -oák,	Október 28., vasárnap
Szeged-	Csongrád -av,
Cserepes sor -k-jv,	Csorna -k-jv,
Szolnok -av,	Jászákóhalma -oák,
Vác -oák,	Jászkisér -oák,
Október 22., hétfő	Kondoros -oák,
Verpelét -oák,	Kunmadaras -oák,
Október 23., kedd	Miskolc -av,
Tompá -bv,	Nagykátá -oák,
Október 24., szerda	Nagykörös -oák,
Miskolc -osk,	Pápa -av,
Október 25., csütörtök	Pécs -oák,
Szany -ok,	Sikátor -bv,
Szeged-	Szeged-
Cserepes sor -ok,	Cserepes sor -k-jv,
Október 26., péntek	Szeghalom -oák,
Déaványa -oá,	Szekszárd -oák,
Miskolc -ok,	Szolnok -av,
Október 27., szombat	Verpelét -bv,
Csanytelek -oák,	Október 29., hétfő
Jászárók-szállás -oák,	Szendrő -oák,
Kapuvár -oá,	Szécsény -oák,
Mindszent -oák,	Október 30., kedd
Miskolc -ok,	Pincehely -oák,
Pécs -ok,	Október 31., szerda
	Miskolc -osk,

A vásárnaptárt
összeállította:
Wilhelm István



**Keresse,
Olvassa!**

LD
„LUNGO DROM”

OPEL  IVANITS & BÁRKÁNY

Márkakereskedés és márkaszerviz



Most Astra Classic már 1 999 900 Ft-tól!

- új és használtgépjármű-értékesítés • teljes körű szerviz szolgáltatás, karosszéria javítás • eredetvizsgálat
- Látogasson el kereskedésünkbe, és érdeklődjön aktuális ajánlatainkról!

1173 Budapest, Pesti út 237.

Tel.: 257-6064, 257-4658, 257-9514, Fax: 257-6064, opel.ivanits-barkany@matavnet.hu, www.opel.hu

Nyitva tartás:

Szerviz: H-P: 7.00-18.00 Sz: 8.00-16.00

Szalón: H-P: 8.00-18.00 Sz: 8.00-16.00 V: 10.00-14.00